

ПОЛИТИКИН

4

динара

БРОЈ
1220

ЗАБАВНИК

16. 5. 1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

КОМПЛЕТАН
СТРИП
МЕЂУ
ШАКАЛИМА

Ripley

Веровати или не!

МОДА ЗБОГ ОЖИЉКА

ФРАНСОА I
(1494 - 1547)
БИО ЈЕ ПРВИ
ФРАНЦУСКИ ВЛАДАР
С БРАДОМ,
А ПУСТИО ЈУ ЈЕ
ДА БИ
САКРИО ЈЕДАН
РУЖАН ОЖИЉАК.
УГЛЕДАЈУЋИ СЕ
НА ЊЕГА
БРАДУ
СУ
ПУСТИЛИ СВИ ИЗ
ЊЕГОВЕ ОКОЛИНЕ.

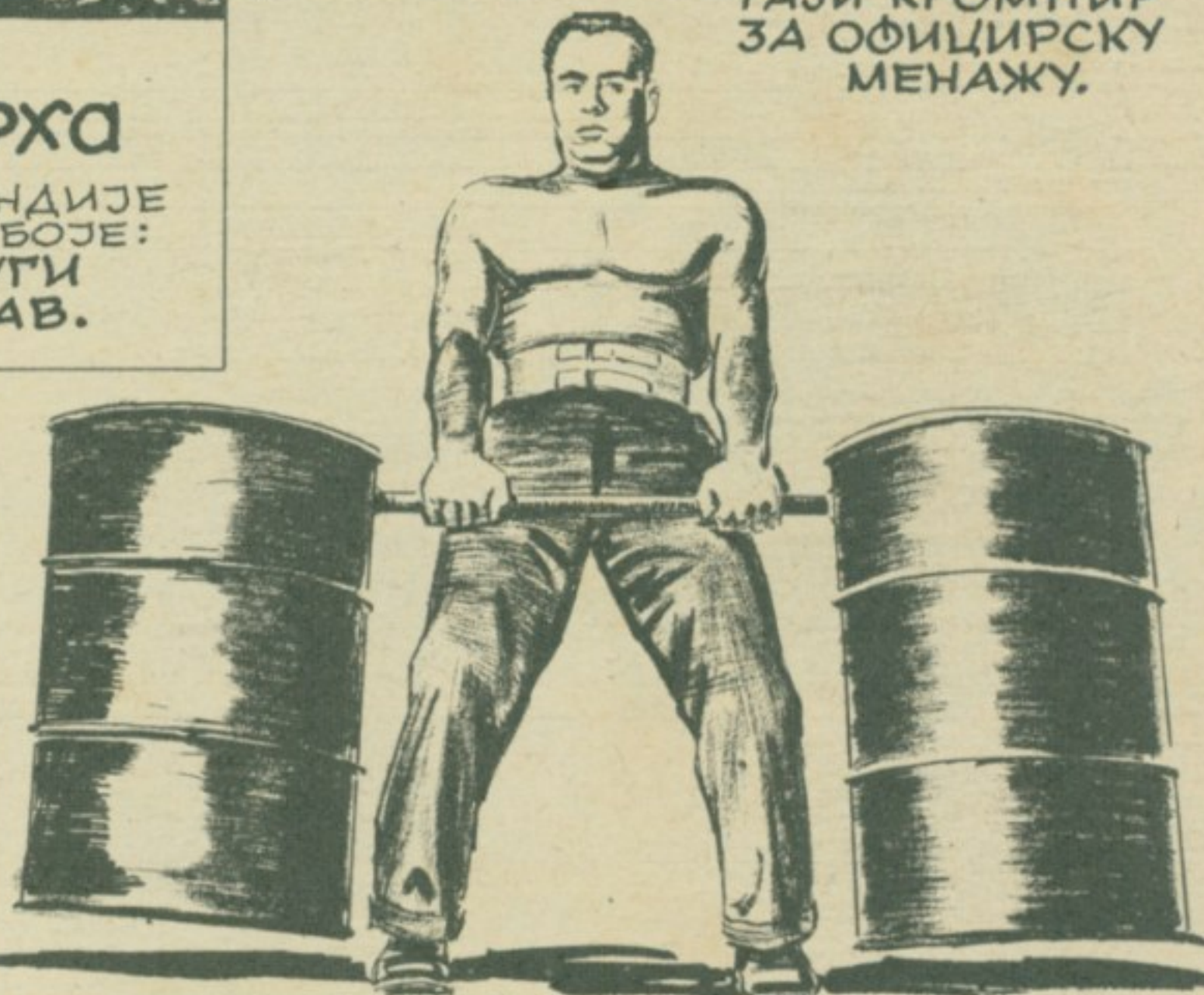

СВАКИ ОД
3 ПЛАНИНСКА ВРХА
НА ГРАНИЦИ ИЗМЕЂУ ИНДИЈЕ
И ИРАНА РАЗЛИЧИТЕ ЈЕ БОЈЕ:
ЈЕДАН ЈЕ ЗЕЛЕН, ДРУГИ
ПУРПУРАН, А ТРЕЋИ ПЛАВ.

СПОМЕНИК КРОМПИРУ

ЈЕДНА БРОНЗАНА
ТАБЛИЦА
У ВАНКУВЕРУ (САД)
УСПОМЕНА ЈЕ НА
ПОКУШАЈ ЧУВЕНОГ
АМЕРИЧКОГ
ГЕНЕРАЛА ГРАНТА
КОЈИ ЈЕ КАО МЛАД
ОФИЦИР,
ПОКУШАВАО ДА
ГАЈИ КРОМПИР
ЗА ОФИЦИРСКУ
МЕНАЖУ.

Арчи Венгерџул

ИЗ ВУДБАЈНА (САД)
МОЖЕ ДА ПОДИГНЕ
ПРЕКО 800 КИЛОГРАМА.

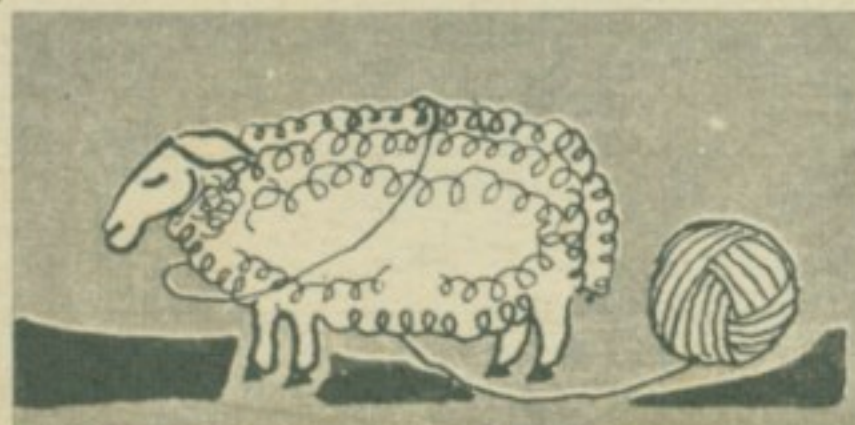
Канаринац

ХИЛДЕ
ГРАБЕР
ИЗ
БЕРЛИНА
НАУЧИО ЈЕ
ДА КАЖЕ:
„ПЕВАЈ,
ПЕВАЈ,
БУДАЛИЦЕ
МОЈА,
ПЕВАЈ“.

1220/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● од једног килограма најфиније
опране вуне мерино овце мо-
же се испрести нит дугачка 125
километара.

● срце жирафе тешко је око је-
данаест килограма.

● за „конзервирање“ само јед-
не мумије старим Елипћанима
било је потребно око три хиља-
де метара завоја.

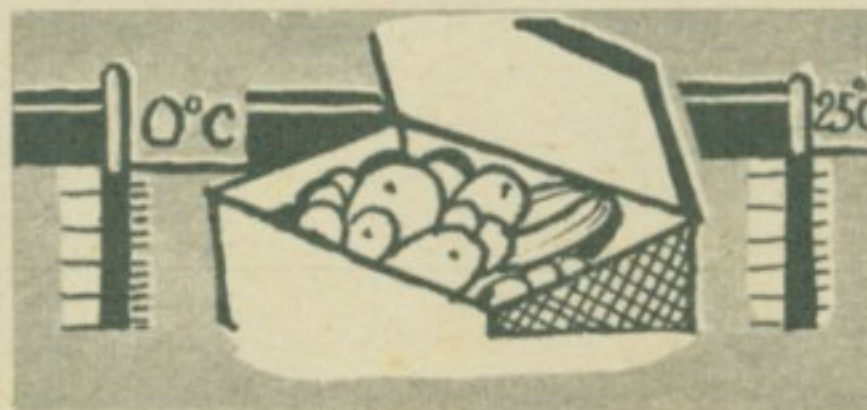

● пољски астроном са Краков-
ског универзитета Казимир
Кордилевски открио је пре из-
весног времена уз помоћ веома
осетљивих филмова два нова
„месеца“ који се окрећу око Зе-
мље. Њихов пречник је десет

пута већи од пречника самог
Месеца. Према његовом мишље-
њу, засад непотврђеном од дру-
гих научника, ове две звезде су
у ствари два облака космичке
прашине. Маса ових облака,
иако мала, могла би да измени
путању космичких бродова ко-
ји ту пролазе.

● однедавно се у Великој Бри-
ганији продају специјалне по-
суде (контејнери) са топлот-
ном изолацијом. У ове посу-
де од нарочите пластичне ма-
се, величине 45 x 39 x 21 см мо-
же да стане количина од де-
сет литара, што значи осам
оброка од по два јела. Јело
у овим посудама може да о-
стане топло шест часова чак и
на нула степени. Ако се пак

стави лед лекови у контејнери-
ма могу да се одрже на хладном
пуних 16 часова чак и на тем-
ператури од 25°C. Овакви кон-
тејнери свакако ће бити упо-
требљиви у медицинске сврхе
нарочито у хитној помоћи на-
мењеној већим подручјима јер
могу да се избаце из падобрана
а да се не оштете и не потону
ако падну у воду.

● у време кад су Египтом вла-
дали султани, током 205 година,
у Каиро је сваког дана стизао
караван са 14 камила који је с
Либанских гора, удаљених 500
километара, доносио товар сне-
га за хлађење напитака на дво-
ру.

● мигрена, назив за главобољу
у једној половини главе, настао
је од грчке речи „хемикрани-
ом“ што значи полулобања.

● први редован поштански сао-
браћај на Јадранском мору ус-
постављен је 1625. године.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

МАЛИ ЈУНАЦИ ВЕЛИКОГ РАТА

У ЛЕВОЈ РУЦИ ДРЖАО САМ
БОМБУ, А У ДЕСНОЈ ПИШТ-
ОЉ. МЕТАК ЈЕ БИО У ЛЕЖИ-
ШТУ...ПРИСЛОНИО САМ УХО
НА ЦЕВ ЗА ВЕНТИЛАЦИЈУ.
НИШТА СЕ НИЈЕ ЧУЛО

Е лепо, сад ми кажи
како те ја зovem?

— Нада...

— Не зovem те тако...
Него, бре-ски-ца!

— Не, не, стричек При-
мож...

— Кад те молим, кажи:
„Ја сам Бресквица!“

— Ја сам Бе... Бетата.

— Како?

— Ја сам — Бетата!

Обрадовао сам се. Мала
Нада је, најзад, прихватила
надимак који сам јој дао...
Бетата! Заиста је изгледа-
ла тако. Округла лица, ру-
мених образа, црвеног но-
сића, стварно је личила на
много од плодова брескви
што су те јесени дозривале
у воћњаку њеног оца, Пе-
тра Форназарича.

Пријатељство са Надом
— Бресквицом — Бетатом
почело је још првог дана
мог боравка у њиховом до-
му. Иако је Петар Форна-
зарич имао још двоје деце,
за Бетату сам осећао нешто
изузетно. Увек бих се нео-
бично обрадовао сусрету са
њом, њеном осмеху, тепа-
њу док је изговарала оно

— Бетата. А она је грабила
сваку прилику да се нађе у
мом крилу или на колени
— да је цупкам. Ословља-
вала ме је, једноставно,
„Примож“, или „стричек
Примож“. То је било моје
партизанско име под којим
сам се у данима револуци-
је кретао као инструктор
Централног комитета Кому-
нистичке партије Словеније
и повереник Освободилне
фронте за Словеначко при-
морје. Волео сам децу, а
Бетата ми је, временом, то-
лико прирасла за срце да
нисам могао да одбијем го-
тово ниједну њену молбу.
Кад год сам имао слободног
времена цртао сам јој на
комадићима папира, правио
лутке од дрвета, па и од
крипица... У данима теш-
ких борби и илегалног ра-
да, она је за мене била о-
нај диван зрачак наде да
ћемо се једног дана врати-
ти својим кућама, ралити
и у слободи подизати децу.

Кал сам вечерао у кв-
ћи Форназарича Бетата је
обично била крај мене. А
док бих прилазио квћи, тач-
није, кал бих улазио у
њв. она би ми пова потр-
чала у сусрет. И, мало туж-
на испраћала ме на одла-

ску до кућног прага. Гово-
рио сам јој да одлазим, али
да ћу доћи. У ствари, чест-
никуд нисам одлазио, већ
сам се загладио у скрови-
ште у другом делу куће.
Бетата за то није знала.

САВРШЕНА МАСКА

Кућу Петра Форназарича
нисам случајно изабрао за
своју „базу“. Он је припа-
дао Освободилној фронти
Словеније. Био је сигуран,
постојан на страни револу-
ције и партизана. Имао је
и партизанско име „Павле“. Његова кућа у селу Воге-
рско, у Випавској долини, у
петнаестак километара
Горице, била је, дакле, си-
гурно место.

Али и још због нечега, из-
узетно важног, за мој иле-
гални рад. У Форназари-
чевој кући постојало је са-
вршено склониште. Изгра-
ђено је, у ствари, још пре
рата. Италијани који су тај
део Словеније запосели још
1916. године забрањивали
су сељацима да пеку раки-
ју. Кад би их ухватили у
томе, кажњавали су их и
затвором. Али, сељаци тог
краја и целе Випавске до-
лине, ипак су пекли ракију,
кришом. Зато је Форназа-
рич изградио необично
склониште. И маскирао га
мајсторски. Заиста га је
било готово немогуће от-
крити, иако се налазило,
тако рећи, у самој кући.
Ево како је изгледало:

... У свињу, који се
својим зидом наслањао на
кућу, као у сваком свињу.
Али, као што је то уобича-
јено у овом крају, у свињу
се налазио и казан у коме
се вазда кувала репа и дру-
га храна за свиње. Тако и
у Форназарича. Али, он је
испод казана ископао нај-
пре повећу јаму у коју је
ставио уређаје за печење
ракије. Разуме се, та јаме
се није видела. Имала је
поклопац, и то тачно испод
самог ложишта казана, ис-
под жара и пепела. Била је
то, у ствари, бетонска пло-
ча, али покретна, на точ-
кићима. Кад је требало ући
у скровиште, најпре би се

ХОЋЕ ЛИ БРИ

морала угасити ватра, раз-
гнати жар и пепео, а он-
да померити бетонски пок-
лопац. Савршена каму-
флажа!

Скровиште је имало и
вентилацију, кроз једну цев
која је излазила у пећ за
печење хлеба у самој кухи-
њи куће.

ЈЕДНА БУЧНА РАСПРАВА

Ето, то скровиште, наме-
њено некад тајном печењу
ракије, било је моје илегал-
но пребивалиште када год
бих по задацима Партије и
Освободилне фронте дола-
зио у тај крај Словеначког
приморја.

Обично бих после одржа-
них састанака онда одлазио
у кућу Форназарича. Ве-

черао бих са свима, поиграо
се са Бетатом, а онда, као
да одлазим од куће, пола-
зио, а у ствари силазио у
скровиште. За то деца, па
ни Бетата, нису знала.
Знали су једино домаћин
Петар, његова супруга и
мајка.

Иако мало, подземно скро-
виште било је погодно за
рад. Склањао бих се у
његу и кад би почињале
рације италијанске полици-
је. Ту сам могао и да слу-
шам радио, читам и пи-
шем...

Осећао сам се потпуно
сигурним. Толико сигурним
да је једном приликом ту,
код мене „у гостима“, бо-
равио и друг Лука-Франц
Лескошек, тада секретар
Централног комитета Ко-
мунистичке партије Слове-
није. Сместио се и он у
скровиште и боравио ту го-
тово недељу дана. Дуго

смо тада разговарали, о све-
му. Једнога дана, реч по
реч, наш разговор је у јед-
ном тренутку постао мало
гласнији. Нисмо на то обра-
ћали пажњу. Јер, сматрали
смо да нас нико ту, под
земљом, не може чути.

ПРИМОЖ ЈЕ У ПЕЋИ!

Али, преварили смо се.
И то још како! Домаћин,
мој одани Петар Форназа-
рич, испричао је шта се
догодило.

Предвиђајући да итали-
јанска полиција може у-
век да бане у кућу, његова
жена је проверавала да ли
неко од деце можда зна да
сам у склоништу. Почела је
изокола да их испитује. Та-
ко је упитала и Бетату:

БРЕСКВИЦА ОДАТИ

није било тако једноставно пронаћи друго, тако сигурно склониште.

И догодило се баш оно од чега смо страховали.

ИТАЛИЈАНИ ИСПИТУЈУ И ТУКУ

Италијанска полиција ОВРА још раније је сазнала за моје партизанско име „Примож“ и за моју активност. Знали су само то партизанско име. Тако су почели да праве радије не би ли ме ухватили. Стигли су и до Форназаричевих.

У тренутку кад су Италијани дошли, био сам у скровишту, под земљом. Све је било маскирано, у казану изнад мене горела је ватра, кувала се храна.

У први мах ништа нисам чуо. А онда, до мене су допрли гласови из куће. Јас-

но сам их чуо — кроз цев за вентилацију. Кроз ону цев кроз коју је и мене чула Бетата! Италијани су саслушавали најпре домаћина Петра.

— Да ли је код тебе онај бандит, Примож?

— Није.

— Лажеш! Признај где је!

— Не знам...

Италијани су били бесни јер је Петар само понављао „Не знам, не знам...“ Почели су да га туку. Али, ништа није признао. Онда су се окомили на његову жену. И она је ћутала. И њу су тукли. Испитивали су и баку. И она је одговорила да не зна за Приможа. А све троје су добро знали да сам у скровишту!

Италијани су онда почели да прете да ће их све отерати у затвор, да ће кћу соушити и запалити. И даље су ћутали.

Саслушавању су, све време, присуствовала и деца. Италијани су онда почели и њих да испитују. Најпре најстарију кћерку — Бетатину сестру. И она је одговорила да не зна за Приможа. нити где се налази.

А онда, почели су да испитују Бетату. Уздрхтао

сам. Да ли ће да је туку? Моју бресквицу... Наслонио сам ухо на цев од вентилације. Да ли ће Бетата испричати како је чула гласове у пећи за хлеб?

— Где је Примож!? — повикаше на њу Италијани.

Ослушкујем и — не чујем ништа. Напрежем слух... тишина... Следио сам се и прихватио пиштољ...

Кад су Италијани почели да испитују Бетату и родитељи су се следили. Да ли ће рећи случајно пред Италијанима оно што је чула? Шта ако почну да иду трагом цеви за вентилацију?

И, кад су ме већ заболеле уши од напрегнутог ослушкивања, зачух познати, мек али престашен глас Бетате.

— Не знам, не знам ја Приможа...

У том часу клонуо сам на под скровишта док ми је срце лупало свом снагом. Бетата! Бетата је ћутала! Моја Бетата! Моја бресквица румена...

То осећање радости потрајало је кратко. Јер, после тих Бетатиних речи, на једном више ништа нисам чуо. сем неких повика. Онда се све утишало. Чекао сам. И даље тишина. Шта

ли се догодило? Да ли су Италијани још у кући? Да ли да изиђем из склоништа?

Мисли су ми као муња сустизале једна другу. Ако останем, докле онда, како ћу без Форназаричевих? Ако изиђем, могу да налетим на Италијане. Можда су ми поставили замку, чекају у заседи. Ипак, после извесног времена, одлучио сам да изиђем.

Скинуо сам поклопац са крагујевачке бомбе и узео је у леву руку. У другој сам држао револвер... Метак је у цеви! Одлучио сам: кад померим поклопац, ако приметим Италијане, прво ћу бацити бомбу, сачекати секунд-два, а онда с револвером, пуцајући на њих, покушаћу да се пробијем...

Полако сам покренуо поклопац скровишта. Пепео и жар падали су унутра. Ослушнем — ни гласка... Секунд касније, међутим, зачујем кораке како ми се приближавају. Стиснух бомбу у руци спреман да је активирам и баћим. Али истог часа зачуо сам познати глас. Била је то бака.

— Изиђи, Примож, изиђи! Несрећа! Одвели су Петра и жену, у затвор... Децу су одвели код неких рођака, у село.

— И Бетату? — упитам.

— И њу. Него, пожури, треба да се склониш, могу опет да дођу.

На брзину сам потрпао ствари у ранац. И, кад сам већ био на кућном прагу, бака ме је зауставила. Рече:

— Ево ти мало хлеба и сира... Срећан ти пут, Примож!

Дирнула ме је храброст и пажња старице. Али времена није било — похитао сам у одред...

Никад нећу заборавити тај дан у кући Петра Форназарича. Било је то 10. марта 1943. године. Тог дана остао сам жив захваљујући свима њима. Захваљујући и Бетати, бресквици, која је ћутала пред Италијанима.

А Бетата је тада имала само три године!

И кад причам о малим јунацима, о нашој револуцији, иако знам многе од њих који су били и борци с пушком, увек се прво сетим ње, најмање коју сам знао. Једва је знала да говори, али је на свој, детињи начин осећала — ко је пријатељ, а ко непријатељ.

Алеш Беблер

Бетата, „Бресквица“, у ствари, Нада Форназарич и „Примож“, Алеш Беблер, видели су се, после овог догађаја у јесен 1943. године. Поново су разговарали, опет ју је држао у крилу и цупкао на колени... Дошло је ослобођење, Бетата је расла и одрасла, удала се, има децу, и сада ради у пошти у Коприву. „Примож“, друг Алеш Беблер, сврати да види Бетату, као и све Форназариче, кад год оде у Словеначко приморје. Само, сада на „Приможевом“ квилу приликом тих сусрета седе — Бетатина деца.

Бележи
Момчило Стефановић

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

ТРИ ПУТА НЕРЕШЕНО

* У којем је јужноамеричком граду Ненад Стекић постигао нови државни рекорд у скоку удаљ и који је то био резултат?

Која је ово спортска дисциплина?

Један од најпознатијих послератних аутомобилиста света био је и Енглеz Стирлинг Мос. Знате ли када је први пут освојио Гран при?

Знате ли који је професионални боксер био првак света у три категорије истовремено?

Југославија је три пута играла нерешено у Лондону против енглеске фудбалске репрезентације. Знате ли када?

ОДГОВОРИ:

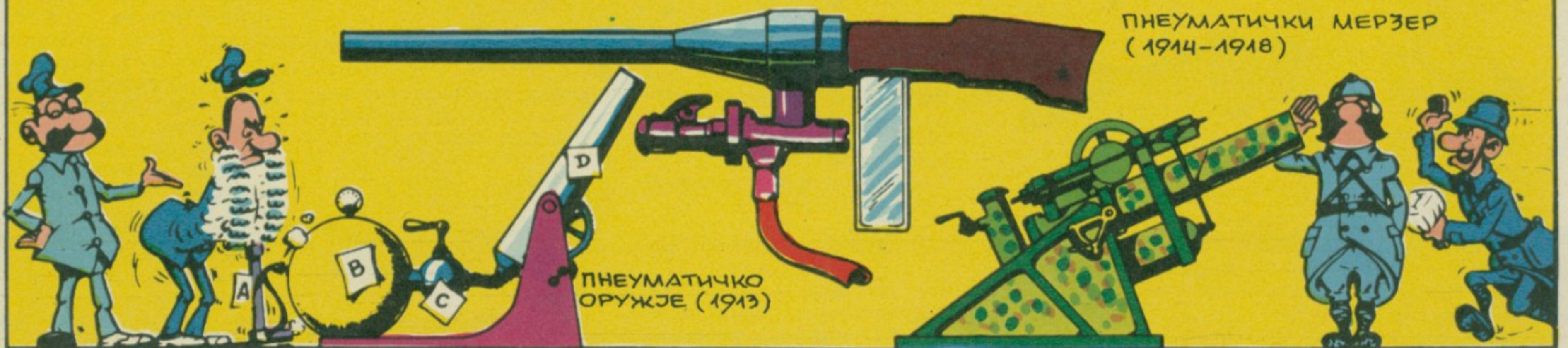
1. Стирлинг Мос први пут је освојио Гран при 1957. године. 2. Боксер Хенри Армстронг, САД, 1938. године био је првак света у три категорије: перолакој, лакој и вештер категорији. 3. Ненад Стекић постигао је нови државни рекорд у скоку удаљ у Рио де Жанеиру 1974. године са резултатом 8,24 м. 4. Ово је мото-крос. 5. Југославија је играла три пута нерешено против Енглеза и то: 1950. са резултатом 2:2; 1960. 3:3 и 1972. године 1:1.

Слобода се брани и оружјем... 22

Принцип оружја са компримованим ваздухом је једноставан: пумпа (А) или мотор с резервоаром (В), преко вентила (С) у тренутку убацују у цев

(Д) таче које „гура“ довољна количина компримованог ваздуха. У средини је пнеуматичка пушка намењена авијацији која се 1913. године тек стварала.

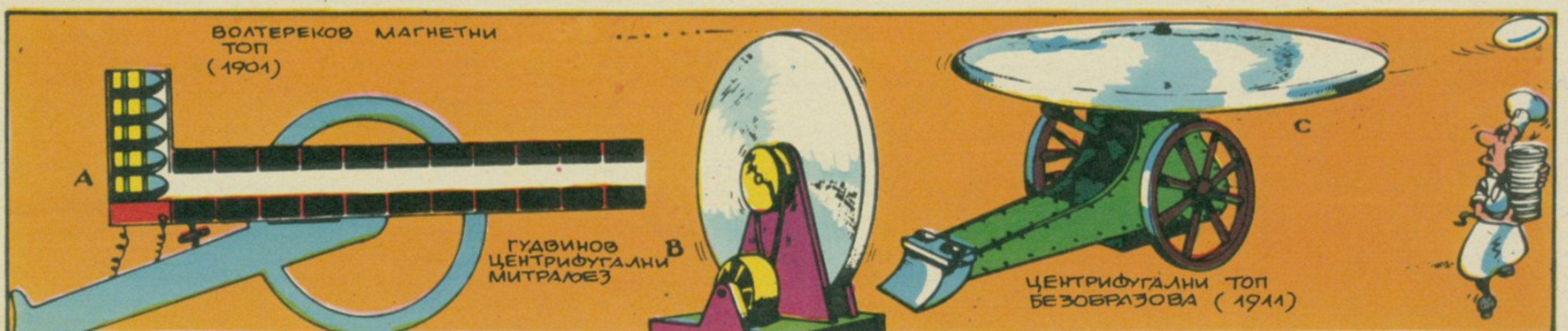
Десно је мали пнеуматички мерзер који је испробан у I светском рату (1914 — 1918).

Ево још два необична пројекта ватреног оружја: магнетни топ и центрифугални топови: А) низ електродинамичких цилиндара распоређених у једној цеви-топу

прима узастопце електричне импулсе што омогућава да пројектил снажно излети из цеви. В) У средини је пун точак у чијем се центру налази цев. Кад се окреће великом брзином топ избацује серију ме-

така. С) И на крају хоризонтални точак који садржи пројектил у облику тандема. У одређеном тренутку диже се у средини стожер који избацује тандем-тане.

ЛЕГЕНДЕ О МЕСТИМА

Северно од Добоја, на обали реке Босне, налазе се остаци средњовековног града Добора. Од некада моћног и јаког утврђења остале су само две оштећене куле, трагови темеља зидина који су опасивали тврђаву и — легенде.

Мало је места у нашој земљи о којима не постоји нека легенда, па и више њих. Постанак и назив места обично се везује за неку историјску или измишљену личност. Легендама су најчешће обавијена градишта (напуштени градови), клисуре, црквиста, усамљени гробови, извори, језера.

Тако постоји и доста предања и легенди о напуштеном старом граду и тврђави Добор.

КУЛА ТРАЖИ ЖРТВУ

Изградња Добора пада у бурно доба наше историје. Око 1387. године браћа Павлао и Иваниш Хорват, великаши, саградили су у доњем току Босне град Добор, као исходниште за своје нападе на Славонију и Угарску.

О оснивању и имену Добора једна легенда каже: Биле једном три сестре и свака је саградила по једну тврђаву. Кад су тврђаве завршене, сестре се почну препирати чија је најлепша. Прва је рекла да њена кула личи на сокола који стоји на врху брда и кула је добила име Соко; друга је рекла да њена блиста као сребро и кула је добила назив Сребреник; трећа је, опет, казала да је њена тврђава највећа и најлепша, па је тврђава названа Добро, а од тога назива касније је добила име Добор.

Предање говори и о самој изградњи Добора. Прво је загашен креч у велике јаме, а онда затрпан земљом. После девет година почела је изградња. Направљен је пут за довоз камена и изградња је текла без прекида. И људи и стока падали су од умора. Кад је грађена друга кула, један кмет је сео на кола натоварена каменом да се одмори. Тада је во проговорио: „Зар ти није доста што вучем оволики терет, него да вучем још и тебе“. Други кмет је, опет, ударио вола бичем, а воле му на то: „Не удри ме бичем, већ свежи пешкир па ме удри њиме“. Ово се брзо прочуло у народу и тако се знало да тврђава неће бити дуговечна.

А кад је изградња била завршена, требало је наћи жртву кули. Даван је велики новац, али нико није хтео да скочи с врха. Тада

Према предању, купе у Добору код Модриче биле су толико високе да су им врхови, кад их је Сигисмунд срушио, пади преко реке Босне на Таревачко поље.

ПОСКОК НА ЗЛАТНОМ СТОЛУ

МАЂАРСКИ КРАЉ ОСТАВИО ЈЕ ТАЛИСМАН НА ПОДРУМ С БЛАГОМ ДА ГА НЕ НАЂЕ НИКО ДРУГИ ДО ОНАЈ КО УХВАТИ ЦРНУ ЖУНУ

је затрпан отвор кроз који је требало да се врати четрдесет мајстора који су довршавали кулу. Они нису имали куд, него поскачу с врха куле.

ПОТКУЈТЕ КОЊЕ НАОПАКО

Први пут Добор страда 1394. године, када је угарски краљ Сигисмунд опсео Добор, потукао војску браће Хорват, њих заробио а град спалио.

У то време приближава се опасност од Турака и Добор је обновљен. Међутим, угарски краљ Сигисмунд не одустаје од тога да покори Босну и после три неуспела похода позива западни свет на крсташки рат. Јака крсташка војска продире у Босну 1408. године. Млади босански краљ Твртко II је заробљен, босанска властела поражена. Око 200 њих доведено је у Добор и ту су им одрубљене главе, а тела бачена у реку.

Добор је обновљен после 1415. године, када је поново припао босанској држави. У средњем веку последњи пут помиње се 1457. године. Тада је у њему боравио краљ Томаш.

Под Турке Добор је пао касније него остали делови Босне. Освојио га је Хусрев-бег 1536. године. Од тада до 1716. остаје турско утврђење. Те године турска посада предаје га Аустријанцима који су га разорили, али после 1718. године Добор је опет у власти Порте, али у њега више није враћена посада.

О освајањима Добора и борбама око њега постоји више легенди. Тако, једна легенда говори да су се у кули налазили Мађари када су их са запада напали неки ратници. Мађарски краљ био је платио молитву да кулу нико не може заузети, па нису могли ни ови ратници. Пред њих је изишла нека девојка, с мачем у руци, и стала једном ногом на бедем а другом на брдо, звано Црквина, више куле. Онда су ти ратници посекали трешње у околи-

ни и стабла прислонили уз бедеме и покрили их чохом. Када је господарица изишла на бедем помислила је да су то топови па је с мужем и читавом посадом побегла подземним ходником који избија на обалу Саве.

Друга, опет, легенда везана је за аустроугарску царицу Марију Терезију, иако почетак њене владавине пада тек 1740. године, када Добор као утврђење није више постојао. Марија Терезија се, по том предању, с војском налазила у тврђави када су Турци почели да је опседају. Није имала довољно војника да одбрани утврђење, а да побегне није смела јер се бојала да ће је Турци стићи по трагу. Онда се она досетила како да се спаси: наредила је да се коњи поткују наопако и тако је крадом побегла. Турци су видели траг који је водио у тврђаву, кренули су да је на јуриш освоје и заробе Марију Терезију, али су затекли празне куле.

ОДБЕГЛА ЦРКВА

О догађајима везаним за Добор народ је исплео занимљиво предање које говори о бекству цркве из Добора. Наиме, кад су Турци освојили Добор везивали су коње у цркви. Због тога скрнављења црква је једне ноћи склизнула у реку Босну и вода је понела. И док је пловила реком, испао јој је један камен из темеља. Црква је тако пловила и допловила

до Бакова и зауставила се у воћњаку неког човека. Та црква и данас стоји тамо а на њој се познаје докле је била у води.

Камен који је испао из њеног темеља нашао је неки Перо Маглица и узидео га у темељ своје куће. Међутим кућа никако да стоји — стално се рушила а и чељад у кући су помирла. Перо је тада извадио камен из темеља и бацио га у Босну. Но тај камен нашао је Тадија Скопљак и узидео га у кућни темељ а да није знао порекло камена. И њему су почела да умиру деца. Тадија је отишао код неког човека у Градачац и овај му рекао шта је узрок смрти његове деце. Чим се вратио Тадија је извадио камен из темеља и одвезао га у Босну. Једном је Босна надошла, однела га и отада му се замео сваки траг.

ГДЕ СУ ВРАТА?

Најзанимљивије предање везано за Добор је оно о скривеном благу. Легенда каже да су Мађари морали да побегну на брзину из утврђења те нису могли да понесу благо. Зато су га сакрили негде у кули а као знак где је благо скривено било је дрво макљен. Чуло се да су Мађари после бекства говорили: „Да знају колико у кули има блага, буле би нанулама избијале камење из ње“.

Једном је неки човек из Тареваца, говори друго предање, пошао у млин. Кад је пролазио поред тврђаве пред њега изађе непознат човек на белом коњу и позва га да пође за њим у тврђаву. Зауоставили су се пред зидином обраслом маховином. Непознати разгину маховину и указаше се зарђала гвоздена врата. Уђоше у неку подземну просторију а у њој сто од злата и на њему поскок, а околу — читаве гомиле златника. Онда оном човеку из Тареваца непознати рече да узме блага колико хоће. Овај је узео само неколико златника у мараму а кад су излазили добро запамти место где се налазе врата. Кад се вратио кући, купио је људе да пренесу благо. Али кад су дошли у тврђаву нигде није могао да нађе врата. Јер, мађарски краљ је оставио талисман на подрум с благом да га нико не нађе. То би могао да учини једино онај ко успе да ухвати црну жуну.

Није познато да ли је ико успео да ухвати црну жуну и тако се домогне блага.

З. Мишковић

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА

Ако сте чули какву занимљиву легенду о месту у којем живите, или неком другом, напишите и пошаљите Политикином забавнику, са назнаком **ЛЕГЕНДЕ О МЕСТИМА**. Најбоље прилоге ћемо објавити и хонорисати.

ИНКЕ

ИЗМЕЂУ НЕБА И ЗЕМЉЕ

15 **ДРАГОЦЕНИЈА ОД ЗЛАТА** — Драгоценијом од злата Индијанци су сматрали биљку коју су називали кука а која је у Европи позната као кока. Сасушени лист коке користили су за лечење рана и отока као и разних болести које је пратила висока температура.

19 **СИН СУНЦА И МЕСЕЦА** — Инке су веровали да је универзум подељен на три дела: у највишем су становали Сунце, Месец и звезде, у средњем људи а у најнижем је био свет мртвих. Посредник између неба и земље био је Инка, син бога Сунца и богиње Месеца.

12 **ОБРАЂИВАЛИ ЗЕМЉУ МОТКОМ** — Од оруђа за обраду земље Инке су користили само зашиљену дрвену мотку а ипак су били добри земљорадници. Да би постигли што веће приносе на својим пољима изградиле су канале за наводњавање где год је то било могуће.

16 **ДОМ ИЗАБРАНИХ ДЕВИЦА** — Жене Инка израђивале су одећу од вунених и памучних тканина живих боја. Одећа за Инку, његову жену и децу правиле су свештенице из храма изабраних девица. То су биле девојке краљевске крви, изабране да буду жене Сунца.

20 **СУНЦУ НА ДАР** — Приликом доношења свих важнијих одлука свештеници су на жртвеник бога Сунца приносили црно јагње, свцу јаловицу или овна. Животињу, чију су главу окретали ка истоку, расецали су на левом боку, вадили јој утробу и са ње читали судбину.

13 ХЛЕБ ОД КРОМПИРА — Многа насеља налазила су се у планинским пределима и на 3000 метара надморске висине. Становници свих предела уместо кукуруза гајили су кромпир и, да би га дуже сачували, сушили га. Касније су га млели и од брашна правили хлеб.

17 ОДЛИЧНИ ВИДАРИ — Исцелитељи и видари Инка постижали су исто толико успеха у лечењу као и лекари у Европи. Вршили су чак и операције на глави о чему сведоче лобање пронађене у гробницама. Познавали су и разна средства за умирење болова.

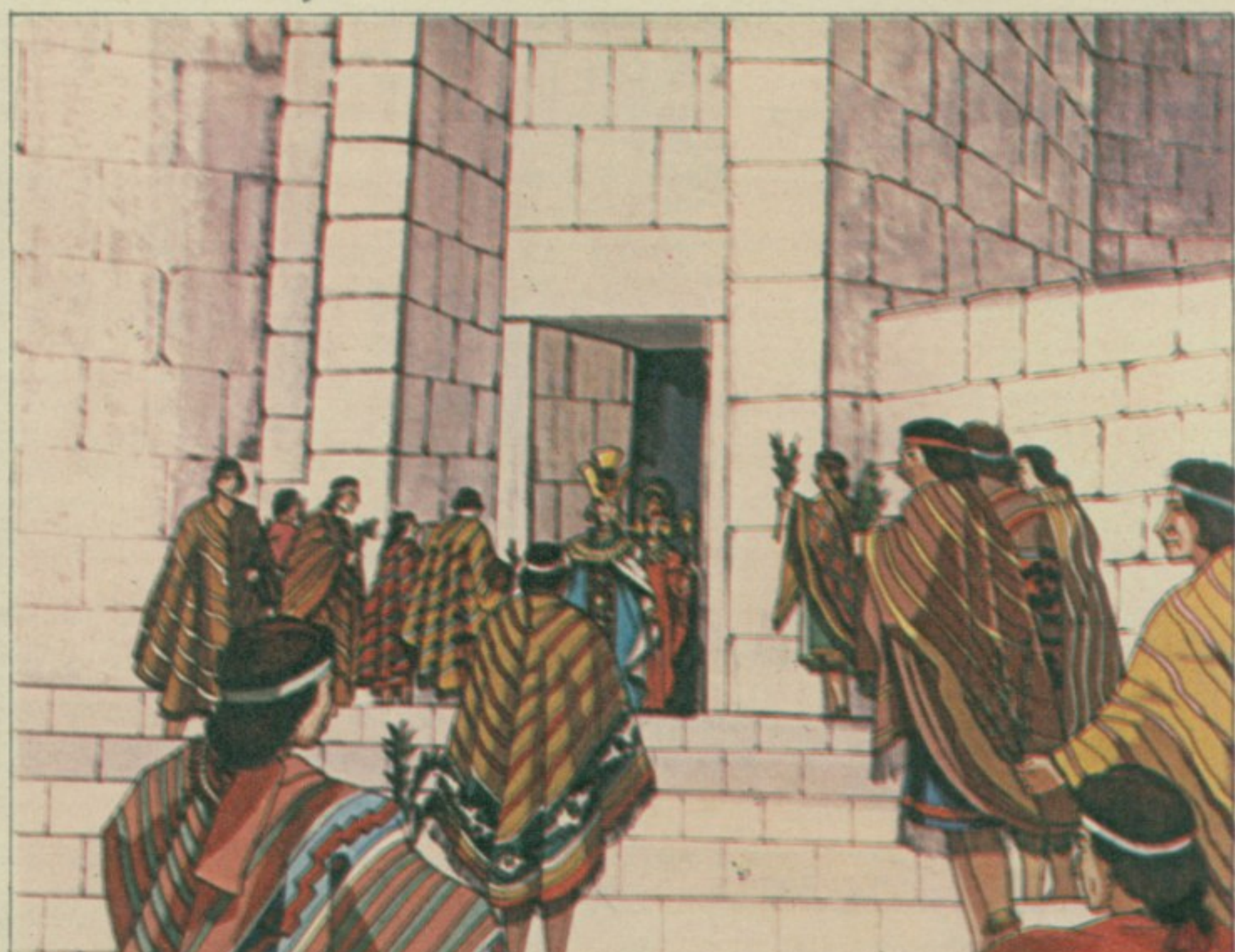
21 ДОБРОВОЉНО У СМРТ — Погребне свечаности су трајале годину дана. Тела краљева су балсамовали и стављали испред лика Сунца у храму у Кусоу а утробу сахрањивали у храму у Тампу. За краљем су добровољно одлазиле у смрт његове жене и најоданије слуге.

14 ДУЖ ОБАЛЕ ПАЦИФИКА — Племена која су живела дуж обале Пацифика осим житарица гајила су и памук, пиринач, дуван, кикирики, краставац и многе друге биљке које су у Европи биле непознате. Размењивали су их за вуну лама и грнчарске производе.

18 ЗА ОБРЕДЕ И ОПЕРАЦИЈЕ — На територији државе Инка налазиле су се велике резерве злата, бакра и калаја. Од бронзе, легуре бакра, калаја и још неких метала Инке су правили хируршке инструменте и ножеве које су употребљавали приликом религиозних обреда.

22 ШПАНСКИ ПОСЕД — Последњи законити владари земље Инка погубљени су 1532. Те године у земљу су упали Шпанци на челу са Франсиском Пизаром, који је на превару погубио Велике Инке Хуаскара и Атахуалпу а земљу прогласио шпанским поседом.

"АТОМ БУМ" У ПЛАМЕНУ

НА 120 МЕТАРА ИЗНАД ЗЕМЉЕ НА-
ПЕТАН ЏОРџ ДЕЈ УСПЕО ЈЕ ДА ИСКОЧИ
ИЗ МЛАЗНОГ АВИОНА КОЈИ ЈЕ ПОСЛЕ
НЕКОЛИКО СЕКУНДИ ЕКСПЛОДИРАО

ди касније одјекнула је још једна експлозија. То је мотор избацио компресорске лопатице. У кабину је незадрживо јурнуло гориво. Више ништа нисам могао да видим око себе, ни писту, ни хоризонт. На-лазио сам се на висини од 150 метара. Ако успем да изравнам авион и држим североисточни курс можда ћу успети да добијем довољну висину за искакање. Знао сам да је сада готово цео авион захваћен пожаром и да ће за неколико секунди експлодирати. Мотор је застенао када сам ручицу за гас гурнуо напред. За искакање била ми је потребна висина виша од 120 метара али „Атом Бум“ више није имао снаге за пењање. Кроз шуме који су допирали из радија разабрао сам речи „...запалио се...“

ЧУДО СЕ ДОГОДИЛО

Пламен је већ лизао крила и ја сам схватио да је узалуд покушавати да подигнем авион. Увукао сам пете у узенгије седишта и тргао ручицу за избацивање поклопца. Само делић секунде пошто је седиште излетело из кабине авиона који се ваљао репом наниже блеснуло је пламен а одмах затим одјекнула снажна експлозија.

Али шта је то? Зашто нисам осетио потрес приликом отварања падобрана? Машио сам се руком за алку за аутоматско отварање падобрана и схватио зашто нисам чуо карактеристично пуцкетање куполе која се отвара. Уређај је био у квару! Алка је била изван свог лежишта и клатила ми се око бедара. Дохватио сам је и повукао. Да ли ћу успети да активирам падобран? Можда је већ касно? Нисам знао на којој се висини налазим: Проклети да сте! — заурлао сам гледајући у најлонске конопце који су се вијорили око мене док сам се вратоломном брзином приближавао земљи. Одједном, прасак и снажан трзај — падобран се отворио. Запањено сам погледао у куполу која се надимала а онда у земљу испод себе. У тренутку кад сам поново погледао према белој куполи, још не верујући да се чудо догодило, треснуо сам свом снагом на гране високог бора. Под силином ударца и тежином мога тела оне су се ломиле и ја сам тумбајући се падао не осећајући ништа, ни гране које су ми парале одећу и грбале ме по телу, ни иглице које су ме боле по лицу. Пре него што сам додирнуо земљу изгубио сам свест.

Пола часа касније већ сам се налазио у рендгенској сали војне болнице у Бундуотеру. И лекари и ја били смо веома изненађени резултатима прегледа: задобио сам само неколико безначајних огреботина и убоја.

тим јер сам добро знао да ће пожар ускоро захватити и резервоаре за гориво.

Покушао сам да успоставим радио-везу са контролним торњем да бих добио инструкције за спуштање. Али радио је био нем. Тешећи се да још није све изгубљено, покушао сам са помоћним каналом. Узалуд. Радио је био у квару.

Није ми преостајало ништа друго него да почнем пењући заокрет како бих авион довео у положај који омогућава спуштање у спирали. Чим сам се извукао из спирале, управио сам кљун авиона ка земљи и истог тренутка угледао велики транспортни авион. Приближавао се писти на коју сам хтео да слетим. Знао сам да је моја брзина слетања много већа од његове и да ћу ако наставим да се спуштам налетети на њега. Морао сам да чекам. Налазио сам се изнад пристанишне зграде аеродрома, на километар од тачке за спуштање, када је иза мојих леђа одјекнула експлозија и затресла авион. То ме је потпуно обесхрабрило: схватио сам да од спуштања нема ништа. После само 90 степени заокрета, колико ми је било потребно да се поравнам са пистом, чуо сам поново тутњаву: млазни компресор почео је да се тресе. Неколико секун-

РАФ-овој бази у Удбрицу. Мој задатак је да том приликом посматрам понашање pilota, да оценим његову технику летења, навигацију и тактичку ефикасност, једном речи, да оценим борбену способност pilota ловца-бомбардера.

ЦРВЕНО СВЕТЛО

Једанаестог јуна 1957. године требало је да летим са поручником Раном Лаксом.

Било је тачно девет часова и петнаест минута када смо се попели у авион, Лакс у свој Ф-84-Ф а ја у мој „Атом Бум“, како смо га звали.

Чим смо са командног торња добили инструкције за узлетање, спустили смо флапсове, повећали гас и почели да руламо. На писти испред мене Лаксов авион је подрхтавао и избацивао издувно уље из цеви на дну трупа. На дати знак Лакс је отпустио кочице и уз урлање мотора

његов Ф-84-Ф је узлетео. Био је неуобичајено леп дан за Енглеску. Видљивост је била изванредна. Слаб ветар повијао је дим из сеоских димњака.

Летели смо брзином од 1600 метара у секунди. На висини од 60 метара рекао сам Лаксу да ћу се попети мало изнад њега како бих лакше могао да осматрам. Десетак минута касније променили смо правац летења, скренули смо ка северу. Изнад Шефилда позвао сам Лакса и рекао му да узме курс према југоистоку, односно ка нашој бази у Удбрицу.

Док смо надлетали Бери, погледао сам на сат: за три минута бићемо изнад нашег аеродрома. У том тренутку пажњу ми је привукло црвено светло на командној табли. Пожар!

ТРИ ЕКСПЛОЗИЈЕ

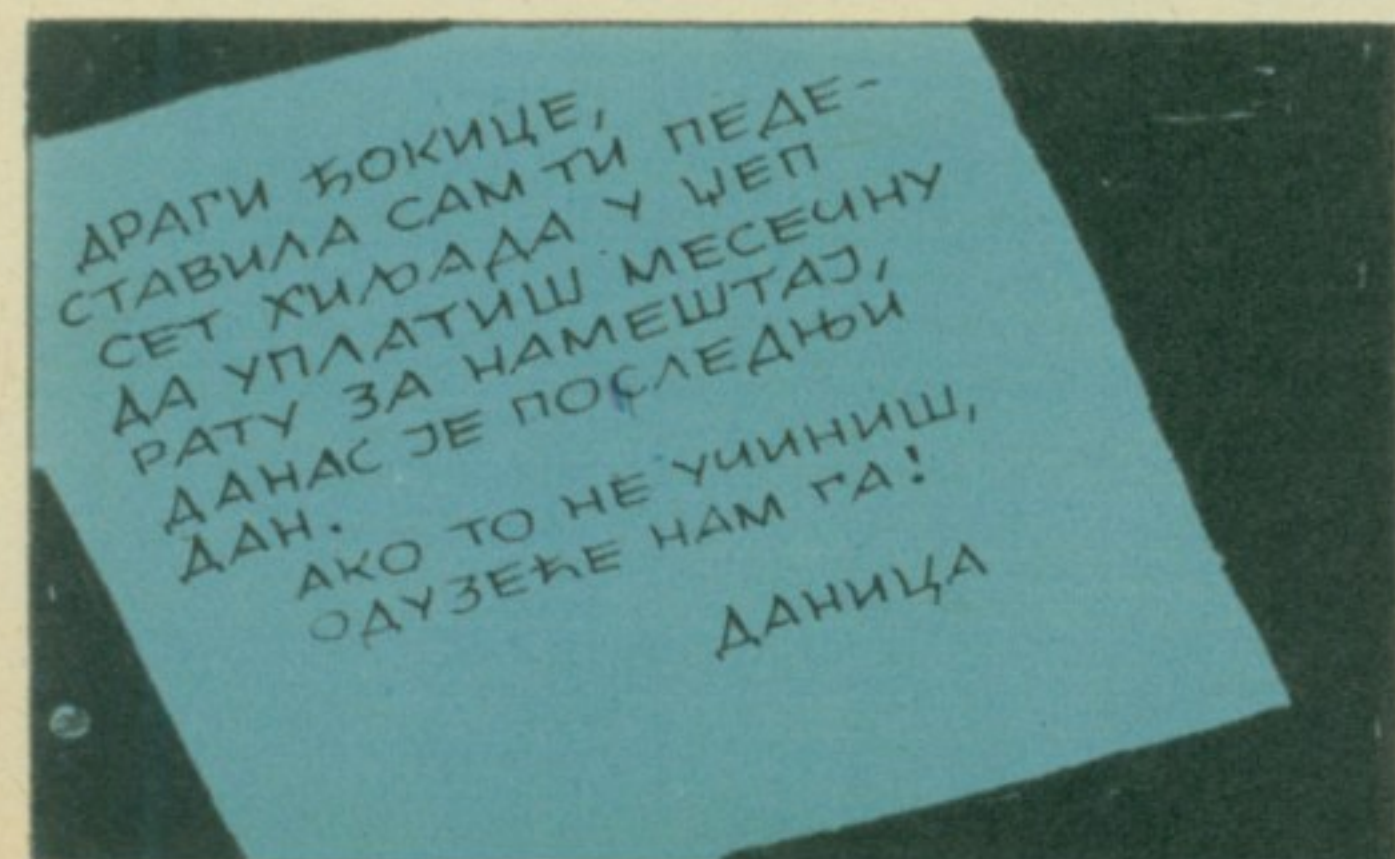
Позвао сам Лакса и саопштио му шта се догодило. Морао сам што пре да сле-

Отворио сам полако очи и загледао се у стабло високог бора. Кроз његове гране обасјане сунцем вирио је крајичак плавог неба. Одједном, поглед ми се заустави на белом платну које је млитаво висило закачено за грану. Сетио сам се свега што се догодило и покушао да се подигнем, али ме је пресекао јак бол у леђима.

Низ чело ми је цурио танак, лепљив млаз крви и сливао се под кацигу али ја на то нисам обраћао пажњу. Напето сам ослушкивао. Учинило ми се да сам чуо брујање мотора. И заиста, убрзо између дрвећа се појавише стара, плава амбулантна кола, одскачући и тресући се по неравној шумској стази. Држећи се за везе падобрана успео сам некако да се усправим. Уз шкрипу кочница аутомобил се заустави и два болничара истрчаше са носилима.

Бар двапут годишње морам да летим са сваким тактичким пилотом наше ескадриле, смештене у

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ: СРЕЊНИК

КАКО ИСПРОС ДЕВО

Често смо склони да кажемо да нам је цивилизација компликовала живот и да оно што је за наше претке било једноставно и јасно — нама то више није. Међутим, што се брака тиче изгледа да је ипак обрнуто. Најзамршенија правила срећу се управо код најзаосталијих народа и она су до те мере сложена да научници који се тиме баве морају да прибегну вишој математици да би могли да их објасне! Зашто је то тако? Па, разлог је доста једноставан: за племена која живе у првобитној

вима племена који су већ доказали своје способности у рату, лову... Наравно, такав младожења није могао бити баш у првом цвету младости! (Шта да се ради! Да би се стекао ауторитет међу саплеменицима, на жалост, увек су потребне године!)

Али чак и за племенске прваке избор је био узак. С брачне тачке гледишта свако племе делило се на два дела које научници називају **фратрије**. Унутар једне фратрије брак је забрањен и породица се може засновати само са човеком из друге фратрије. Али, ни ту није крај за-

ти. Рецимо само толико да је све то имало један једини циљ: не дозволити бракове између најближих сродника да не би дошло до дегенерације племена.

Невесту су младићу најчешће бирали старци или сви одрасли ожењени чланови племена. Код племена Лорита, на пример, одлука о веридби објављивана је у присуству свих чланова племена. Младожења, који је могао имати пет, десет или петнаест година, прилазила је невестиној мајци и обавештавала га:

— Ох, колико дуго треба да прође, да ја добијеш за жену ти. Тек кад ти људи нареде, узмеш је за жену ти. А до тог времена и не помишљај на њу ти. — Као да то није било довољно јасно, младожењини рођаци су додавали:

— Дајемо ти ову девојку, њу и само њу. Кад она порасте и кад је сви мушкарци теби дају, можеш узети њу. А до тада и не помишљај на њу. — При том су сви одрасли удруженим снагама претили веренику и вереници дебелим штаповима што је било недвосмислено упозорење шта их чека ако не послушају.

Није било лакше ни младожењи у племену Аранда. Он је целог живота, и пре и после женидбе, морао да даје своме тасту део уловљених дивљачи, а још поврх тога и сву своју одсечену косу. (Овај материјал је код становника Аустралије на високој цени јер се од њега праве разни украсни предмети). У племену Аранда овај обичај зову „туалчамура“, а код племена Курнаи постојао је нешто друкчији обичај „неборак“: овде се тасту није давао просто део улова већ најбољи део!

Љубав се, међутим, одувек тешко покоравала правилима и законима и случајеви побуне били су чести. Заљубљени би скупили храброст и побегли. Али, готсво увек ухватили би их и племе их је сурово кажњавало што су се усудили

да прекрше закон. Постојала је једна једина казна — смрт. Чак и кад би заљубљени младић уграбио ону која му је сломила срце, не питајући је за дозволу, последице су, обично биле исте. За обоје.

БЕЛА АСУРА ИЛИ РОДИТЕЉИ СЕ ПРЕДАЈУ

На Новој Гвинеји постоје и таква папуанска племена где се питање брака решава тако брзо и једноставно да уважене високе стране уговорнице не стигну ни да попуше цигару! Да, баш цигару јер Папуанац који жели да се ожени, завија дебелу цигару у коју ће међу лишће дувана ставити и прамен своје косе. Кад је попуши до пола, предаје је својој мајци, а она је носи будућој невести. Ако девојка прими цигару и попуши је до краја, сматра се да је брачна понуда прихваћена.

... Становници полинезијског острва Самоа, морепловци, рибари и одваж-

ни ратници, одувек су највише ценили храброст. Код њих се девојка обично проси на неки празник. Младић у пуној ратној опреми прилази групи девојака и започиње ритуалну ратничку игру. Насрће на невидљивог непријатеља, маше рукама као да удара батином, баца копље. Одушевљене девојке не скидају поглед са њега. Али, на коју се од њих односи ова љубавна изјава, ко је ОНА? Мало стрпљења. Сад ће он почети да пева а другови који су се окупили око њега одговарају му у хор. Коначно, име изабранице је познато. Како се она при том збунула! Њена слобода је угрожена. Младић покушава да је уведе у круг играча, али се она, по свим правилима лепог понашања, брани. Туче га, чупа за косу, отима се, али ако ћемо право, не баш превише. Младић поново започиње игру. Страно јој изјављује љубав и она, мада у почетку онолико неповерљива, постепено са све више благонаклоности прима његово удварање.

Већ сутрадан увече младић и девојка срећу се на-

заједници склапање брака далеко је од тога да буде лична ствар појединца. То је, и то много више, питање целог племена.

Погледајмо, рецимо, обичаје аустралијских дсмородаца.

Младић у аустралијском племену био је, прво и прво, начисто да о лепој и вредној невести може само да сања. Таква девојка, унапред се знало, могла је да припадне (као друга или трећа жена) само најутицајнијим чланом

брана. Свака фратрија делила се на неколико делова, обично на два. То су такозване „брачне класе“. Најзад, код неких племена и те „класе“ су се даље делиле надвоје што већ чини осам група.

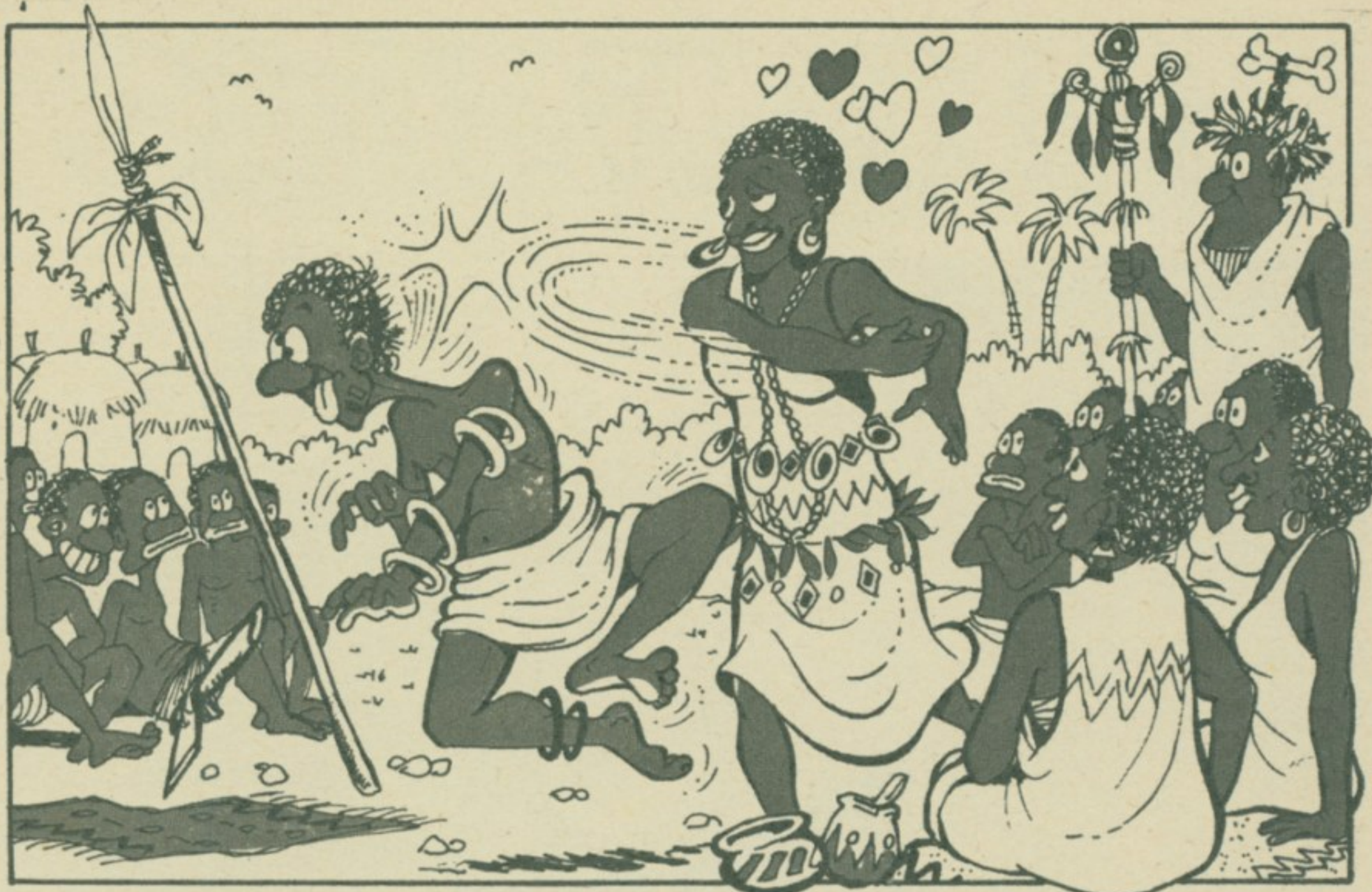
ШИШАЊЕ ЗБОГ ТАСТА

Односи између ових класа били су толико сложени да их је немогуће објасни-

Пре но што пристане на удају, девојка са острва Самоа пред целим селом изудара свог будућег мужа.

СИТИ ОЈКУ

само. С родитељима су разгварали већ раније. Ако они нису против брака, могу почети припреме за свадбу. А, ако јесу...

...Ујутру је примећено да је девојка нестала. Младоженини другови скупљају се пред кућом невесте.

— Аванга, аванга, аванга! — понављају они у хору. — Они су побегли!

Старци су бесни. Они се куну да никад неће опростити неваљалици. Љути су и остали сељани. Они су просто ван себе од гнева и доносе одлуку да се одмах упуте у потеру. Само да доручкују. А, после тога наилази неки други разлог и тако време пролази. Једна недеља, затим друга и родитељи најзад шаљу својој кћерки белу асуру као знак да су јој опростили. Бегунци се враћају. Дочек је свечан и одмах почињу преговори о откупцу за младу. То је сигуран предзнак да свадба није далеко.

ТРПИ, ЈОШ ТРПИ!

Код америчких Индијанаца увертира за свадбу трајала је веома дуго. Младић није смео ни да помишља на женидбу пре но што би се овенчао ратничком славом, освојио много

трофеја и отео од суседних племена једног коња, другог коња, трећег... За то време девојка је усавршавала своје домаћичке способности. Најзад, кад је постао познат ратник и пошто се уверио да ни његова изабраница није губила време, млади човек који већ има тридесет година (још чешће и преко тридесет), долазио би невестином брату и тражио њену руку.

Мада натоварен даровима, младжења је прилазио дому у којем је живела девојка са зебњом у срцу. Није ни чудо. Чекао га је тежак испит. У шатор није улазио већ би се дао крај ватре и дешавало се да ту остане више од два дана. Тако је доказивао стрпљење и издржљивост. За то време чланови породице с којом је требало да се ороди врећали су га на све могуће начине. Понекад би га послали да уради нешто, а затим му се с новом снагом... опет подсмевали. Кад би коначно прихватили понуду, започињало је мукотрпно ценкање око откупа невесте...

Код Ирокеза младић је најпре поверавао оцу да је заволео девојку и ако би се сви у кући сложили с његовим избором, отац би вадио кожу медведа, дабра или јелена, већ према томе да ли му се жени

први, други или трећи син, и давао је младожени. Младић би се тада упутуио вигваму невесте и испред њега распростирао кожу. Невестин отац такође није доносио одлуку напречац. И он би најпре окупио рођаке и пријатеље и обавештавао их о предлогу. Тек ако нико не би имао ништа против, наређивао је кћери да седне на кожу. То је значило — предлог се усваја!

ЈЕДЕ ЛИ ВАША ТЕТКА СИРА?

Код народа Басута у Јужној Африци просидба представља дугачку и тешку операцију у којој момак и девојка уопште не учествују.

Пошто је добио пристајак од девојке, младић се поверава оцу који убрзо одлази у посету родитељима девојке, тачније њеном оцу. Разговор будућих пријатеља иде околно наоколо, о времену, каква ће жетва бити, па како омладина није данас оно што је некад била, итд. Укратко говоре о свему о чему могу да причају два часна средовечна човека, о свему сем о — свадби! Најзад, кад изгледа да су се сити изразгварали гост би као узгред рекао:

— Хтео бих да затражим ведро за воду.

Домаћин дуго и напетно размисља, уздише и мршти се пре но што ће одговорити на ово, на изглед, просто питање:

— Ми смо сиромашни људи — каже он. Немамо стоку. А ви, колико грла имате? — Дијалог ће и даље личити на „разговор глувих“, али он то нипошто није. Гост, уместо да одговори на питање, почиње да се жали на тешка времена, на сушу, неродицу, на живот који више и не личи на живот и, миц по миц, тим својим закукуљеним и заобилазним језиком

два оца су све ближе и ближе да тачно утврде колики ће бити откуп. Јер, бон-тон код Басута налаже да се ни о чему не говори отворено. И најобичније ствари саопштавају строго утврђеним системом шифара!

Ускоро у невестин дом стиже и други сват. Њега, ко зна зашто, зову „ћеркина мајка“ мада то име има мало везе с изаслаником који ем није ниција мајка, ем је — мушкарац! Кад уђе у кућу, „ћеркина мајка“ каже:

— Дошао сам по мирисни дукан.

Све жене у кући одмах почињу да ситне дукан којим ће напунити лепо украшену табакеру начињену од тикве „калебасу“. Кутију с дуканом однеће мла

у међувремену према невестиној кући почињу да гоне ону стоку око које су онолико преговарали. Последњу партију догнаће сам младжења у пратњи свог најбољег друга. Њих двојица остаће пре свадбе два-три месеца у гостима. Живот се одвија уобичајеним током и они учествују у њему као и сви остали јер се ту осећају као своји. Забрањено је само једно: не смеју да узимају храну из чиније рукама!

• • •

Све ове приче завршиле су се исто: веридба је завршена, свадба може да почне. А ти свадбени обичаји нису ништа мање различити од веридбених. И у њима има много загометног, неразумљивог, чуд-

дожењи специјални изасланик.

У младжењиној кући та бакеру сме да отвори само један човек, муж старије младићеве сестре. Он специјалном кашичицом узима дукан, мирише га и предаје даље све док кутија не остане празна. „Калебасу“ најзад стиже и до невесте која тикву украшену перлама ставља око врата као најдрагоценији накит. (Овај украс носиће и после свадбе све док не роди прво дете. Тада ће стаклене ђињуге окачити око врата детету.)

ног. Јер, у свадби се одражавају све особености једног народа, његова историја, психа. Врло је вероватно да би се Папуанац који би се нашао на басутској свадби чудуио и да Самоанац никако не би могао да схвати што то заправо раде Ирокези. А кад би сви они присуствовали оном тако честом призору кад младжења у Европи, као последњи испит пре свадбе, уноси будућу жену на рукама у кућу — сигурно је да би се искидали од смећа.

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

„ДРАГУЉ“ ИЗ ПЕПЕЛА

НИ ДО ДАНАС СЕ НЕ ЗНА ТАЧНО КО ЈЕ ИЗМИСЛИО СТАКЛО, ПА ИПАК МНОГИ ГА ПРОИЗВОДЕ ПО РЕЦЕПТИМА СТАРИМ ДВЕ ХИЉАДЕ ГОДИНА.

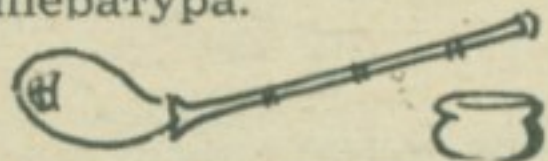
ВАЂЕЊЕ КРЕЧЊАКА И ОБРАДА СТАКЛЕНЕ МАСЕ (средњовековни цртеж)

У земљи Феничана — каже стари римски писац Плиније — тече нека река у чијем кориту, недалеко од ушћа, има светлуцавог песка. Кад се море повуче, људи скупљају песок и употребљавају га за прављење стакла. Столећима се тако радило. Прича каже да је тамо једном због страшне буре пристао неки феничански брод који је био натоварен содом. Прозебли и гладни, морнари су сишли с брода да би на песку скували ручак и огрејали се, али нигде нису могли наћи камење на које би ставили kota. Зато су донели с брода повеће грумење соде и на њега ставили kota. Ватра се убрзо распалила, те

су морнари, сити и огрејани, легли да спавају. Ујутру, полазећи на брод, један морнар почео је да гаси ватру која је још тинала. Наједном је у пепелу приметио блиставо камење које је настало под дејством ватре а услед спајања соде с песком. Ето, тако је постало стакло.

Тако пише Плиније пре две хиљаде година у свом познатом делу „Историја природе“. Међутим, научници који су извршили опит, радећи све онако како пише Плиније, и то на истом месту, нису по овом рецепту могли да добију стакло. Штавише, утврдили су да стакло није могло настати од песка и соде на обичној ватри, пошто је за

то потребна много виша температура.

У ствари, ни данас још није тачно утврђено у којој је цивилизацији произведено прво стакло. Али једно је сигурно: да је пронађено веома рано — пре више од 4.000 година. Први предмети начињени цели од стакла (за разлику од предмета који су имали само стаклену глазуру) потичу из Египта. То су стаклене перле из времена 6 династије, то јест из 2500 године пре наше ере. Има, међутим, научника који сматрају да је једна зелена стаклена шипка нађена на територији некадашње Месопотамије старија за сто година. И први рецепт за производњу стакла пронађен је у рушевинама Библиотеке асирског цара Асурбанипала (7. век пре наше ере).

Прве стаклене посуде израђене су у Египту за време 18. династије (15. и 16. век пре наше ере), нарочито за време Аменохотепа II (1448—1420). Те посуде добијене су нарочитом техником. Модел (облик) какав ће имати посуда, прављен је у почетку од

Феничани, а Римљани су научили како се прави стакло нешто пре почетка наше ере. У то време почиње да се у производњи стакла примењује техника дубања коју су, како се сматра, пронашли сиријски стаклари.

Из Рима вештина производње стакла прелази у за-

веку, почиње да се развија производња стакла у Немачкој и Чешкој, нешто касније у Енглеској и Француској. Потпуно безбојно калијево стакло произведено је први пут у 16. веку у Чешкој, а тешко оловно стакло у 17. веку у Енглеској. Чешка и енглеска производња брзо су по-

СТАКЛАРСКА ПЕЋ И ПРОИЗВОДИ СПРЕМНИ ЗА ПЕЧЕЊЕ (гравира из 18. века)

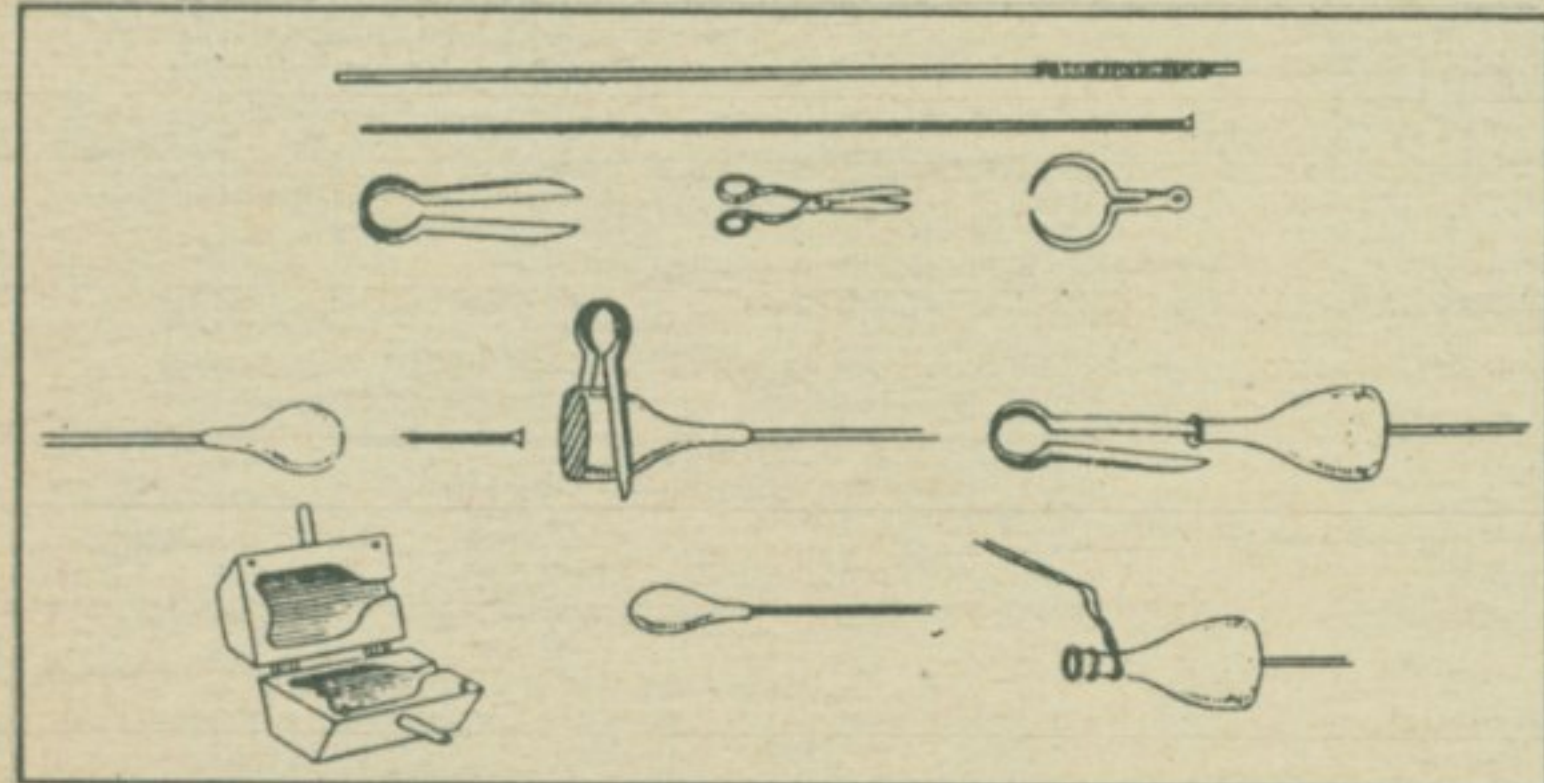

Преко деведесет одсто светске производње стакла и данас се добија топљењем песка, соде и креча као и пре више од две хиљаде година. Различито састављене смеше дају стакло различитих особина. Ако се један део силицијум-диоксида замени борном киселином, добија се теже топљиво стакло. Висок процент силицијум-диоксида уз додавање оксида даје стакло отпорно на нагло загревање и хлађење. За лабораторијско и кухињско посуђе додаток фосфата даје пропустљивост на ултраљубичасте зраке. Додатак оксида олова даје оптичко стакло и такозвани „кристал“ за украсне предмете (вазе, чиније), а додавањем неких металних оксида добија се различито обојено стакло.

Стаклена отопина прерађује се у стаклене предмете: дубањем, ваљањем, извлачењем и пресовањем.

тиснуле венецијанско стакло.

Код нас је производња стакла била позната у Корунској још за време Римљана. Венецијански стаклари започели су са производњом стакла у Дубровнику у 15. веку, а век касније и у Љубљани, док домаће стакларе раде од 17. века у Штајерској. Пораст производње чешког стакла у 17. веку утицао је на бржи развој производње стакла и код нас. Тако је током 18. и 19. века само у шумама Похорја радило 12 стаклара које су касније никле на свим шумским подручјима Словеније, Горског котара, Међумурја и Загорја. У Србији је најстарија стаклара прорадила средином прошлог века у Јагодини, данашњем Светозареву.

АЛАТИ И КАЛУПИ ПОМОЋУ КОЈИХ ЈЕ СТАКЛО ОБРАЂИВАНО

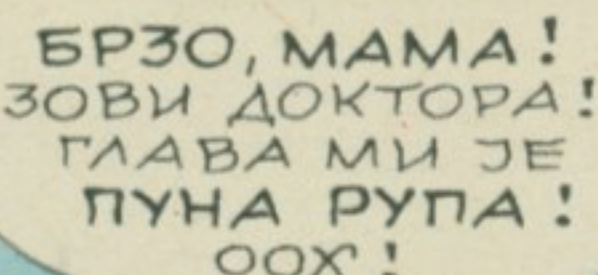
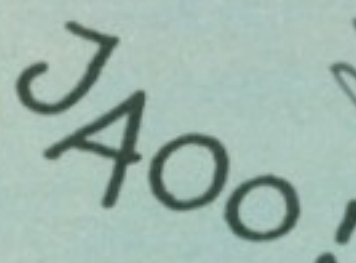
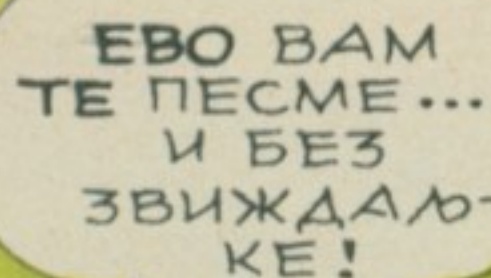
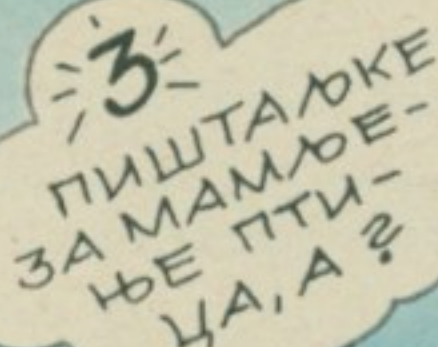
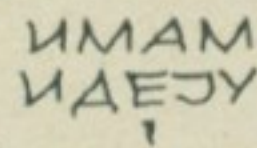
глине, вероватно помешане с песком, и причвршћиване за металну шипку. Око тог модела обликован је слој стакла, обично мутног и плавог, а преко тог слоја извлачене су, као украси, стаклене нити, обично у другој боји. Те прве стаклене посуде биле су углавном мале, намењене женама за разне мирисе, уља, мелеме и слично.

Од Египћана су вештину прављења стакла примили

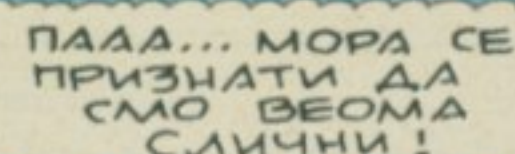
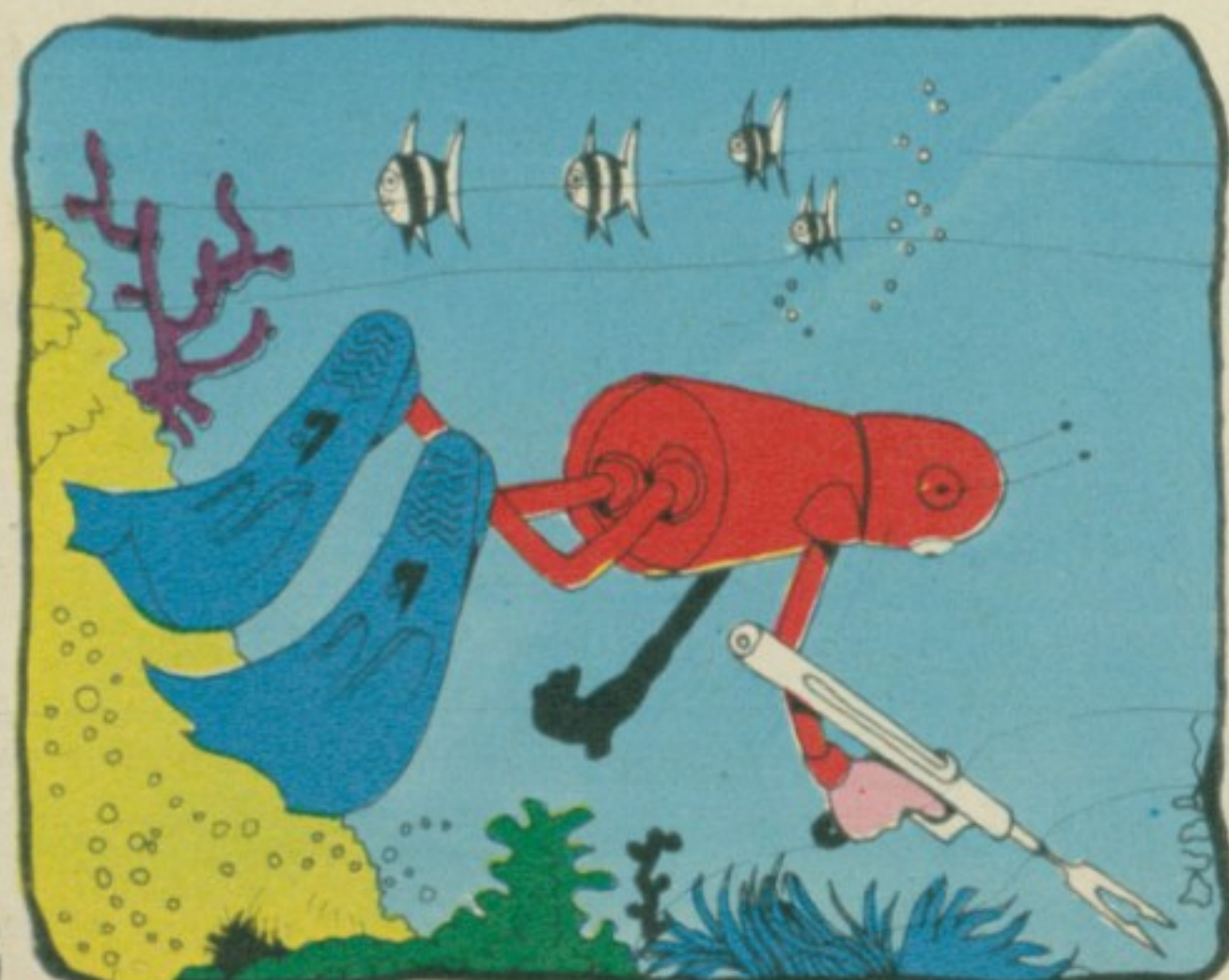
падне провинције (Галију, Шпанију). За време сеобе народа пропада готово потпуно производња стакла у Европи и сели се у Источно Римско Царство, где се развија у свим већим градовима, нарочито у Цариграду (стаклени мозаик у Аја Софији). После пропасти Византије прелази стакларска вештина у Венецију где се на острву Мурану развија у праву уметност. Већ рано, у средњем

JOE MUSIAL

16

МЕЂУ ШАКАЛИМА по Карлу Мају

ДОГОДИЛО СЕ ОВО
ПРЕ МНОГО ГОДИ-
НА НА ЗАПАДУ
СЕВЕРНЕ
АМЕРИКЕ ...

ОВУ СЦЕНУ НЕКО ПОСМАТРА ...

СТАНИ, ГЛУПА-
НЕ! ШТА СИ НА-
УМИО?

АКО ГА ГРИЗЛИ РАСТР-
ГНЕ, НИКАДА НЕЋЕМО
САЗНАТИ ГДЕ КРИЈЕ
АРАГУЉЕ!

ПОЈА-
ВИЛИ
СУ СЕ
ИНДИ-
ЈАНЦИ...

СПРЕМИ
СВОЈ
ЛУК!

ТО ЈЕ
ВЕЛИКИ
ЛОВАЦ!

ПАЗИ,
БЛЕТОНЕ!
ДАКОТА
ИНДИЈАН-
ЦИ!

У ПРАВИ
ЧАС! ОНИ
ЋЕ ГА СПА-
СТИ ...

ТРЕНУ-
ТАК
КАСИ-
ЈЕ...

НИКАДА ТИ ОВО
НЕЋУ ЗАБОРАВИТИ,
ПРИЈАТЕЉУ!

ПОГЛАВИЦА ЧЕТИ-
РИ МЕДВЕДА ПОНО-
САН ЈЕ ШТО ТИ ЈЕ
СПАСАО ЖИ-
ВОТ ...

НЕ СМЕМО ГА УХВАТИТИ САДА
КАДА ЈЕ С ТИМ ПРОКЛЕТИМ ИНДИ-
ЈАНЦИМА ...

ВРАТИМО СЕ У
ТРГОВАЧКО
НАСЕЉЕ...

ЈЕСИ ЛИ ВИ-
ДЕО, ЛОГАНЕ!
МАРТИН БАУ-
МАН ЈЕ ЊИ-
ХОВ ПРИ-
ЈАТЕЉ!

ОН ЈЕ У
ПРИЈА-
ТЕЉСТВУ
ЧАК И
СА
АПАЧИ-
МА!

МАРТИН ЈЕ ЧУВЕНИ
ТРГОВАЦ КРЗНОМ! ОД АПА-
ЧА ЈЕ ДОБИО ДИЈАМАНТ-
СКУ АМАЗЛИЈУ КАДА ЈЕ
ПОЧЕО РАТ СА СИЈУКСИ-
МА! ВРАТИЋЕ ЈЕ КАДА

СЕ РАТ ЗА-
ВРШИ! МО-
РАМО ЈЕ СЕ
ДОКОПАТИ
ПРЕ НЕГО
СЕ ТО ДО-
ГОДИ!

МАЛО
КАСНИЈЕ...

ПЛАТИТЕ НАМ
ЈЕДНОГ ДАНА
ЗА ОВО
?

ЈА НОСИТИ ПО-
РУКУ ОЛА ШЕТЕР-
ХЕНДУ! ОН ЈЕ-
ДИНИ МОЌИ
СПАСИТИ
ВЕЛИКОГ
ЛОВЦА!

ШТА ТИ
МИС-
ЛИШ О
СВЕМУ
ОВОМЕ,
ДЕБЕ-
ЛИ-
ЦИ-
МЕ?

ХМ! АКО СЕ СИЈУКСИ ДО-
ЧЕПАЈУ АМАЈЛИЈЕ КОЈУ
СУ АПАЦИ ПОВЕРИЛИ БАУМА-
НУ, ДОЌИ ЋЕ ДО РАТА!

ПАЛА ЈЕ НОК...

ОВДЕ ЋЕМО
ПРЕНОБИ-
ТИ...

РАНО У ЗОРУ ПОЌИ ЋЕМО
ДА ПРОНАЂЕМО ОЛА
ШЕТЕРХЕНДА...

ЗАР ОН ЗАИСТА ПО-
СТОЈИ?

ПОСТОЈИ, ДЕБЕЛИ
ЦИМЕ... ЊЕГОВО ПРАВО
ИМЕ ЈЕ АЛФРЕД ШИ-
ЛЕР... НЕМАЦ ЈЕ КАО
ГАЗДА И ЈА! СВОЈ
ЖИВОТ ПОСВЕТИО
ЈЕ БОРБИ ЗА ПРАВА
ИНДИЈАНАЦА...

КАЖЕМ ЈА... СВИ ВИ КОЈИ СТЕ
РОЂЕНИ С ДРУГЕ СТРАНЕ ОКЕА-
НА ОБОЖАВАТЕ ДА КОМПЛИКУ-
ЈЕТЕ СЕБИ ЖИВОТ!

ПССТ! ЧУО
САМ КРЦКАЊЕ
ГРАЊА!

МА НЕ!
ТО ПУЦКЕ-
ТА ВАТРА!

ДАЛИ УЈКА МОТКА СЕ НИЈЕ ПРЕВАРИО...

ТИШЕ, ГЛУПАНЕ!
ХОКЕШ ЛИ ДА НАС
ОТКРИЈУ?

УЈКА МОТКА НАС ЈЕДИНО
МОЖЕ ОДВЕСТИ ДО ДИЈАМАН-
ТСКЕ АМАЈЛИЈЕ!

ЈА ЋУ НАПАСТИ
ЊЕГА, А ТИ ОНОГ
ДРУГОГ И МЛАДИ-
ЋА...

СЛАЖЕМ
СЕ, ЛОГА-
НЕ!

НЕ МРДАЈ ИЛИ ЋУ ТИ ЗА-
РИТИ НОЖ У ЛЕЂА!

ШТА?

АЛИ НИКО НЕ МОЖЕ ИЗНЕНАДИТИ УЈКА
МОТКУ...

ААХ!

ГОВОРИ, ШАКА ЛЕ... КО СИ? ШТА
ТРАЖИШ ОВДЕ?

ЈА ЋУ ОДГОВОРТИ
УМЕСТО ЊЕГА!

ПАЗИ,
МОТКО!

ИЗНЕНАЂЕН ПУЦЊЕМ, МОТКА ЈЕ ЗАСТАО...

БЕЖИ, БЛЕЈТОНЕ!
БЕЖИ!

КО ЈЕ
ТО БИО?

НЕКО НАС ЈЕ СВЕ ВРЕ-
МЕ ПРАТИО!

ПРИЈАТЕЉИ МАРТИНА БАУМАНА ВЕК СУ НА ПУТУ КА СЕЛУ СИЈУКСА ...

ПОЖУРИТЕ! МОРАМО СТИЌИ ПРЕ ЗОРЕ!

ДА ДАЛЕКО ОДАТЛЕ ...

МОРАШ БИТИ ХРАБАР, БИЛЕ ... ШЕТЕРХЕНД СИГУРНО ВЕК ЗНА ЗА ОВО ... ОН ЋЕ СПАСТИ ТВОГ ОЦА!

ЈАДНИ ОТАЦ! ГОДИНА - МА СЕ МУЧИО ДА БИ ОВО СТЕКАО А САД ЈЕ СВЕ ИЗГУБИО!

МОРАМО СЕ ШТО ПРЕ ПРИДРУЖИТИ ШЕТЕРХЕНДУ ...

ДАЛЕКО ОД БАУМАНОВОГ ТРГОВАЧКОГ НАСЕЉА ...

СВИКЕ! СТИЌИ ЋЕМО ТЕК У ПОДНЕ!

МОРАМО БИТИ ОПРЕЗНИ, ШЕТЕРХЕНДЕ, ДА НЕ БИСМО И МИ ПАЛИ У РУКЕ ТИМ ПРОКЛЕТНИЦИМА ...

ДА НЕДАЛЕКО ОД ЊИХ ...

УФ! НЕ МОГУ ВИШЕ, ЛОГАНЕ ... ЧИТАВУ НОЋ СМО ЈАХАЛИ!

ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО, БЛЕЈТОНЕ, ДА ИМ СЕ ПРИДРУЖИО ОНАЈ ЧУДНИ ЕВРОПЉАНИН?

ПОКУШАЋЕ ДА СПАСУ БАУМАНА! АКО ИМ ТО УСПЕ, ОНДА МИ УЗИМАМО СТВАР У СВОЈЕ РУКЕ! БАУМАН МОРА БИТИ НАШ!

У МЕЂУВРЕМЕНУ ...

ПОГЛЕДАЈ, БОБЕ! ТРАГОВИ КОЊА! НА ДОБРОМ СМО ПУТУ!

СТАНИ, БИЛЕ! ЧУЈЕШ ЛИ НЕКУ ТУЋАВУ?

ДА? ШТА ЛИ ТО МОЖЕ БИТИ?

И ТАДА ...

НЕБЕСА! ПОГЛЕДАЈ, БОБЕ!

НЕ!

ПОЈАВИЛО СЕ КРДО БИЗО-
НА...

ПРОПА-
ЛИ СМО!

НЕМАМО ГДЕ
ДА СЕ СИЛО-
НИМО, БОБЕ!

ШЕТЕРХЕНД И ОСТАЛИ ОДЛУ-
ЧИЛИ СУ ДА САЧЕКАЈУ НОК
И ОНДА УПАДНУ У СЕЛО
СИЈУКСА...

ШТА ТО ОСЛУ-
ШКУЈЕШ?

НЕКО НАМ
СЕ ПРИБЛИ-
ЖАВА...

КРДО БИЗОНА!
ДВА ЧОВЕКА
СУ У ОПАСНО-
СТИ!

ПАЗИ! МОГЛИ БИ ТЕ
ВИДЕТИ СИЈУКСИ!

АЛИ, ВИНЕТУ
СЕ НЕ ОБА-
ЗИРЕ НА
ЊЕГОВЕ
РЕЧИ...

...И ИЗЛАЖУЌИ СВОЈ ЖИВОТ ОПАСНОСТИ ПРИСКОЧИО
ЈЕ УПЛАШЕНИМ МЛАДИЦИМА У ПОМОК...

ПРИПРЕМИТЕ
СЕ!

ВИНЕТУ!

САДА! СКАЧИ!

И У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ...

НА СРЕЂУ, ЊИХОВИ
КОЊИ БИЛИ СУ
БРЗИ...

УМОР И СТРАХ
САСВИМ СУ
САВЛАДАЛИ
МАРТИ-
НА И...

АМАЈ-
ЛИЗА
ЈЕ
ЗАКО-
ПАНА
У
МОМ
ВРТУ
!

ЈА И ЈОШ ДВА РАТ-
НИКА ПОКИ И УВЕ-
РИТИ СЕ У ТО!

АКО ТИ ЛАГАТИ,
УМРЕЋЕШ!

И СВИ ТВОЈИ ЛОУДИ
УМРЕТИ!

ТРЕНУ-
ТАК
КАСНИ-
ЈЕ...

ШТА СЕ
ТО ДОГА-
БА,
ОЛДИ?

СИЈУКСИ! НАШ
ПЛАН ЈЕ ПРО-
ПАО!

ТО ЈЕ ПОГЛАВИЦА
СИЈУКСА СА ЈОШ
ДВОЈИ-
ЦОМ РАТ-
НИКА
!

ШТА СИ НАУМИО, ОЛДИ?

МОРАМО ИХ
УХВАТИ-
ТИ!

АААХ!

ПРОКЛЕТНИ-
ЧЕ, ЕВО
ТИ!

ААХ!

ОЛДИЈЕВ ПРИМЕР СЛЕ-
ДИЛИ СУ И ОСТАЛИ...

ХЕЈ, МОТИКО, ОСТА-
ВИ ЈЕДНОГ ЗА
МЕНЕ!

ШТА ЧЕКАМО?
ЗА ЊИМА!

УБРЗО...

ОВУ ДВОЈИЦУ САКРИЈ У СТЕ-
НУ, А ПОГЛАВИЦА ЋЕ МИ УЧИ-
НИТИ ЈЕДНУ УСЛУГУ...

ШЕТЕРХЕНД ЈЕ СМИСЛИО СМЕО И ОПАСАН ПЛАН...

ОЛДИ, ПАТИ СИ СЛИ-
КА И ПРИЛИКА ПОГЛА-
ВИЦЕ СИЗУКСА!

САМ ЋУ СЕ ВРАТИТИ
У СЕЛО! ВИНЕТУ И МОТ-
КА ПО-
ЋИ ЋЕ
ЗА
МНОМ
КАО
СТРА-
ЖА!

МОРАМО ПРВО САЗНАТИ
ОД ПОГЛАВИЦЕ КУДА СУ СЕ
ТО УПУТИЛИ...

НЕДАЛЕКО ОДАВДЕ...

ПРОКЛЕТСТВО! ТОМ ШЕ-
ТЕРХЕНДУ СВЕ ПОЛАЗИ ЗА
РУКОМ!

ЋУТИ, БЛЕЗ-
ТОНЕ! ХОКУ ДА
ИХ ЧУЈЕМ...

ГОВОРИ! КУДА СТЕ
КРЕНУЛИ?

УПЛАШЕНИ ПОГЛАВИЦА ЈЕ ПРОГОВОРНО...

ТАКО ЗНА-
ЧИ, АМАЈЛИ-
ЈА ЈЕ ЗАКО-
ПАНА У БАУМА-
НОВОЈ БАШ-
ТИ!

КРЕНИМО ОД-
МАХ ТАМО, ЛО-
ГАНЕ!

ЛОГАН И БЛЕЈТОН СУ НАДОМАК
СЕЛА...

ЛУД СИ! КАКО МИС-
ЛИШ ДА СЕ ПРИБЛИЖИ-
МО ТИМ ПРОКЛЕТНИ-
ЦИМА?

ВИДЕО СИ ДА СЕ ШЕТЕРХЕНА
ПРЕРУШИО У ПОГЛАВИЦУ...

ОТКРИЋЕМО ТО
СИЈУКСИМА! ЈЕДНИ
ЋЕ ОСТАТИ У СЕЛУ СА
ЗАРОБЉЕНИЦИМА,
ДРУГИ ЋЕ ПОКИ ДА
ОСЛОБОДЕ ПОГЛАВИ-
ЦУ И ПУТ КА ДИЈАМАН-
ТИМА БИЋЕ СЛОБО-
ДАН!

МОТКА ДЕЈВИ ЈЕ НА СВОМ
СТРАЖАРСКОМ МЕСТУ...

ХИ... ВЕК САМ НЕСТРП-
ЉИВ!

НАПРЕД, ЛОГАНЕ!
САД ИЛИ НИКАД!

А У СЕЛУ...

ТО САМ ЈА, МАРТИНЕ!
ОЛА ШЕТЕРХЕНА...

ОЛАДИ!

ОДВЕЖИ СВОЈЕ ЛУДЕ И
БЕЖИМО ОДАВДЕ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

СТАНИ! ПРИЈАТЕЉИ СМО!
ОВО НИЈЕ ВАШ ПОГЛАВИЦА
ВЕК ОЛА ШЕТЕРХЕНА!

ПОЖУРИ, МАРТИНЕ!
ОТКРИЛИ СУ НАС!

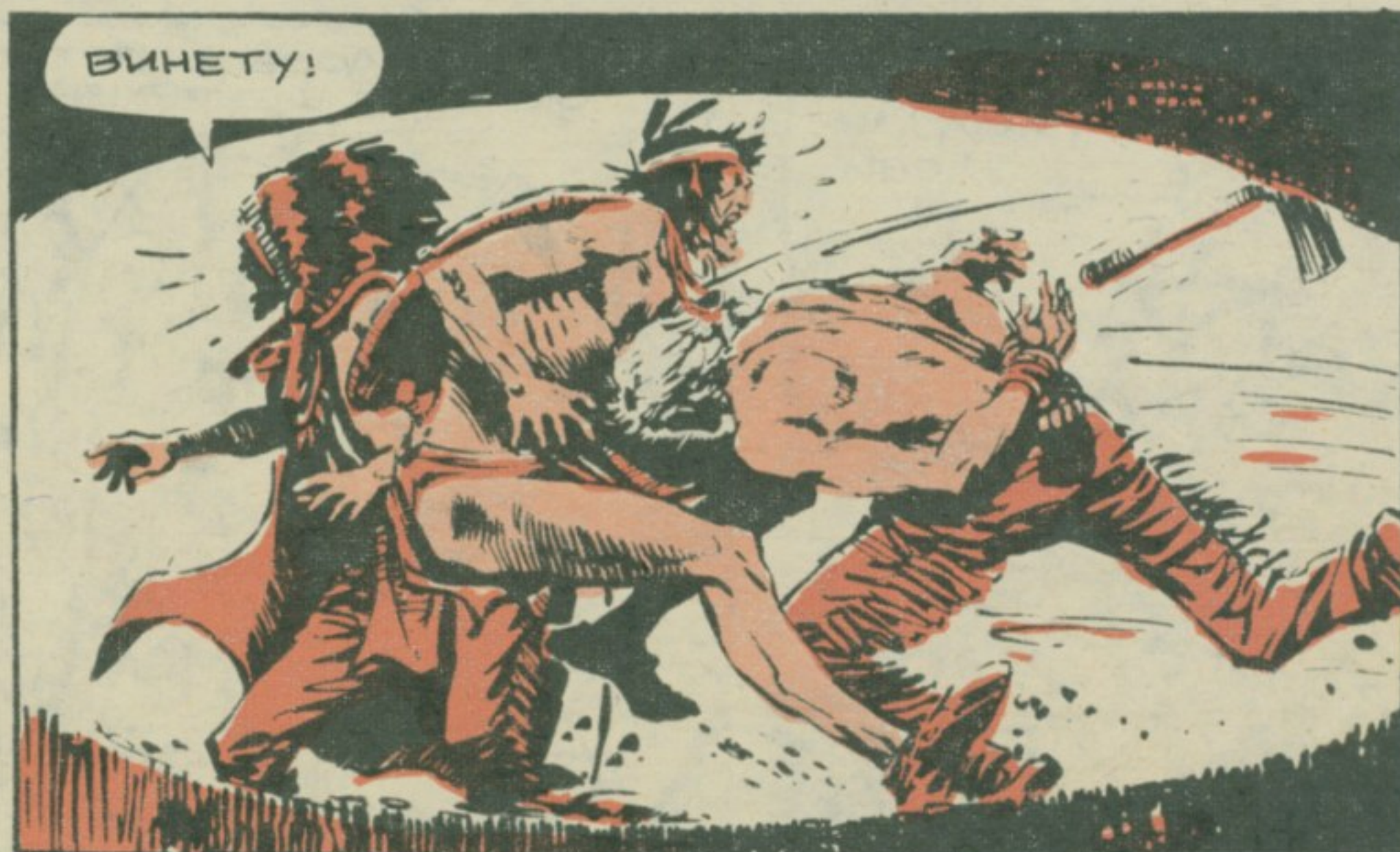
МОРАМО СЕ ИЗВУ-
ЋИ ОДАВДЕ, ПРИ-
ЈАТЕЉИ!

ШЕТЕРХЕНА ЈЕ ПРВИ ЈУРНУО...

ПОВОЉАН ВЕТАР
ПОЧЕТИ ДА ДУВА!

ХЕЈ! ШЕТЕР-
ХЕНД ИМ ЈЕ
УМАКАО!

ОЛДИ!

ОДВЕЖИТЕ
МЕ, БРЗО!

ВАТРА ЈЕ ВЕК ЗАХВАТИЛА ЧИТАВО СЕЛО...

САДА, ПРИЈАТЕЉИ!
НАПРЕД!

МОРАМО ОСЛОБОДИТИ
ТВОГ ОЦА И ОСТАЛЕ, БИЛЕ!

ВРАЧ ЈЕ ЗАУСТАВИО УПЛАШЕНЕ СИЈУКСЕ...

СТАНИТЕ РАТНИЦИ! АКО НАШ ПОГЛАВИЦА ПОБЕ-
ДИ ПОГЛАВИЦУ АПАЧА, МИ ТРЕБА ДА ОДЛУЧИМО
О СУДБИНИ НАШЕГ НЕПРИЈАТЕЉА!

ЧУЈ МЕ И ТИ, ШЕТЕР-
ХЕНДЕ! АКО МИ ПОБЕ-
ДИМО СВИ БЕТЕ УМ-
РЕТИ!

А АКО
ПОБЕДИ
ВИНЕТУ?

БИЌЕТЕ
СЛОБОД-
НИ...

НЕ, ВРАЧУ, МИ ЋЕМО
ОДЛУЧИТИ ШТА ДА УЧИ-
НИМО С ВАМА...

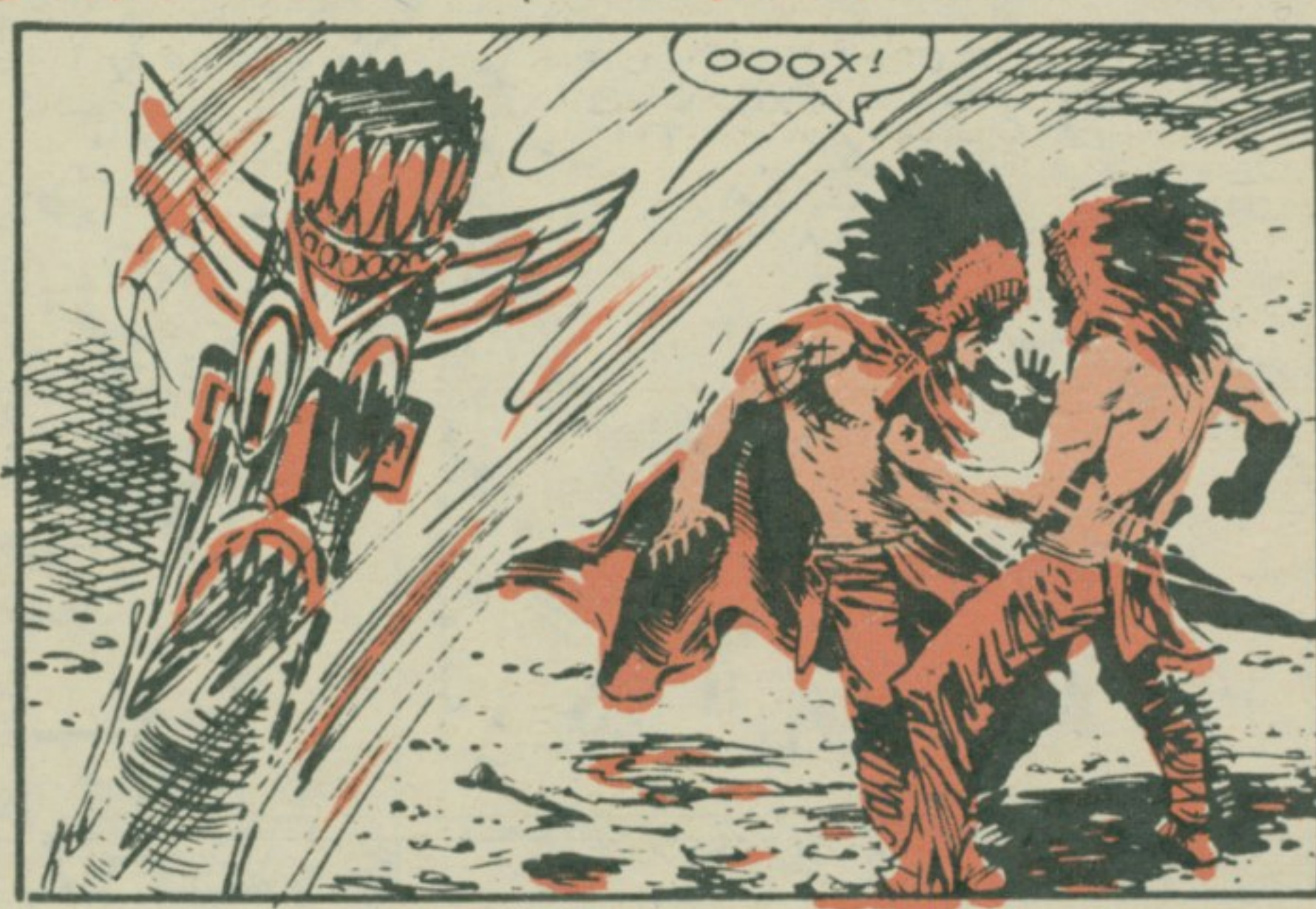
ЛАЖЕШ, ВРАЧУ! ПО
ВАШЕМ ЗАКОНУ ДВОБОЈ
НЕ МОЖЕ ДА СЕ НАСТА-
ВИ БЕЗ ОРУЖЈА!

ПОГЛАВИ-
ЦА СИЈУК-
СА ИСКО-
РИСТИО
ЈЕ
ТРЕНУТНУ
ПОМЕТ-
ЊУ...

ААХ!

ОООХ!

ИАКО НЕНАОРУЖАН, ВИНЕТУ
ЈЕ УСПЕО ДА
САВЛАДА ПО-
ГЛАВИЦУ...

ДАЈТЕ МИ СЕ-
ЦИРУ!

ЈЕСИ ЛИ ЧУО ШТА
ЈЕ РЕКАО, ВРАЧУ
?

А КАДА СУ МУ ЈЕ НАЈЗАД
ДАЛИ...

...ВИНЕТУ ЈУ ЈЕ ПОДИГАО ИЗНАД
ТЕЛА СВОГ НЕПРИЈАТЕЉА...

ВАШ ПОГЛАВИЦА ЈЕ ПОБЕЂЕН...

МОЖЕТЕ ДА
БИРАТЕ, БРАЌО
СИЈУКСИ...ИЛИ
СМРТ ВАШЕГ
ПОГЛАВИЦЕ
ИЛИ МИР
СА
АПАЧИ-
МА!

ШТА СТЕ
ОДЛУЧИЛИ,
СИЗУКСИ?

ПРОГОВОРНО ЈЕ ОЛА ШЕТЕРХЕНД...

ВАШ ПОГЛАВИЦА ВАС ЈЕ САМО ВОДИО
У РАТ И ПЛЈАЧИЗУ!

САДА ЈЕ ПРИ-
ЛИКА ДА ГА СЕ
ОСЛОБОДИТЕ
И СПРЕЧИТЕ
СВОЈЕ
УНИШТЕ-
ЊЕ!

ЗАЧУО СЕ ЖАМОР И НАЈЗАД...

СИЗУКСИ ЖЕЛЕТИ
МИР!

НЕ САМО СА НА-
ШОМ БРАКОМ ИН-
ДИЈАНЦИМА ВЕК
И СА БЕЛИМ
БРАТОМ!

НЕ, ШЕТЕРХЕНДЕ, ОВО СЕ
НЕЋЕ ОВАКО ЗАВРШИТИ!
ЈА ЋУ УЈЕДИНИТИ СВОЈ
НАРОД...

АЛИ ОН ЈЕ ЈЕДИН-
СТВЕН И НЕ ЖЕ-
ЛИ РАТ!

ИДЕМО ДА ОСЛО-
БОДИМО ОСТАЛЕ,
ОЛДИ!

ХВАЛА, ПРИЈА-
ТЕЉИ...

НЕ ЗАХВАЉУЈТЕ МЕНИ
ВЕК ОЛА ШЕТЕРХЕНДУ!

САМО ЈЕ ОН МОГАО ДА
ВАС СПАСЕ, ОЧЕ, И УСПО-
СТАВИ МИР!

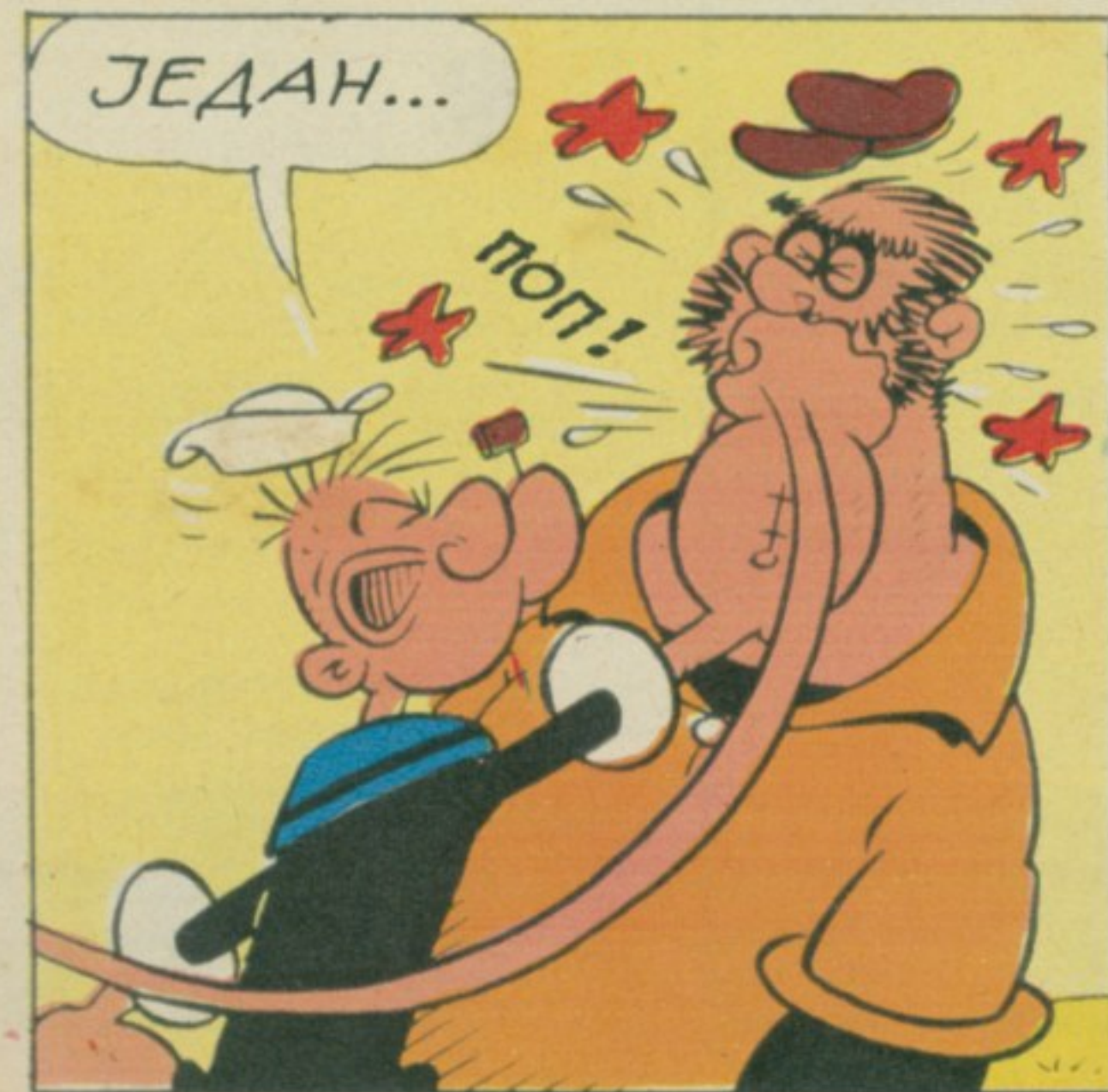
КАЈЕМО СЕ
ЗБОГ СВЕГА
ШТО СМО
УЧИНИ-
ЛИ...

ЖЕЛЕЛИ СТЕ ДА
СЕ ДОКОПАТЕ
АМАЗЛИЈЕ И НИС-
ТЕ БИРАЛИ
СРЕДСТВА!
АЛИ, ОПРАШ-
ТАМ ВАМ!

АМАЗЛИЈУ ЋЕМО
САДА ПРЕДАТИ
АПАЧИМА
И ВИШЕ
НЕЋЕ
БИТИ
КРВОПРО-
ЛИКА!

ТАЈНЕ
БАЧКОГ
СРЦА

МАНГУП ИЗ МОЈЕ УЛИЦЕ

Прозори куће преко пута гледају право у моје. Никад раније нисам обраћала пажњу на њих, били су исти као и сви остали. Али, једног дана, док сам сушила косу на прозору, до мене је допро глас:

— Хеј, дођи да видиш што је лепа.

Наравно, правила сам се да ништа нисам чула, али кад се на суседном прозору поред старијег изјавио и младић црне косе и дрског погледа — побегла сам. И, од тог тренутка он је постао саставни део мог живота.

Није мој Миш

Увек је био тамо где га нисам очекивала.

— Здраво! — рекао ми је једног летњег поподнева кад ме је случајно срео док сам се враћала кући са својом најбољом другарицом Миром. Нисам смела ни да га погледам. Окренула сам главу и журно прошла.

— Ко ти је то? — питала ме је Мира.

— Не знам, сигурно неки мангуп из моје улице — одговорила сам брзо само да бих избегла даља питања и сакрила црвенило. Срце ми је грвало у грудима. Кришом, да Мира не примети гледала сам га како брзим корацима прелази улицу носећи преко рамена немарно пребачену спортску торбу.

Често се крио иза завесе и посматрао ме. Правио се

да задубљено чита стрипове, а и ја сам по неколико пута читала исти пасус не знајући уопште шта сам прочитала. Кад би нам се погледи случајно срели, ја бих поцрвенела и побегла.

Кад није он, ја сам сатима стајала поред прозора не бих ли га само на трен угледала.

Узалудно сам на све могуће начине покушавала да нешто више сазнам о њему. Оне који су га познавали нисам смела да питам јер сам се плашила да не исмеју моју радозналост. Чула сам само да се зове Мишо и да постиже одличне резултате из атлетике. Чула сам и то да мисли да сам уображена. Желела сам да му докажем да нисам таква. Али, то нисам успела за читаво лето.

У јесен 1971. пошла сам у гимназију. У огромној непознатој згради била сам несигурна. И тада сам га угледала, причао је нешто с другцима у ходнику. Рекла сам Мири да прођемо без освртања. Али, нисмо успеле.

— Пази, дошле клинке да се упишу — повикао је кад нас је угледао. — Ево, овде се уписује.

Била сам страшно увређена. Дигла сам главу и прошла. Онда је Миру и мене једна професорка упутила да станемо „тамо код оних младића“. Морале смо да се вратимо код Мише иако сам ја то најмање желела.

— Сигурно имаш све петице — рекао је и пружио руку да ми узме сведочанство. Нисам му га дала.

— ПАЗИ, ДОШЛЕ КЛИНКЕ ДА СЕ УПИШУ У ГИМНАЗИЈУ — ПОВИКАО ЈЕ КАД ЈЕ УГЛЕДАО МИРУ И МЕНЕ. БИЛА САМ СТРАШНО УВРЕЂЕНА.

Школа нас је, ипак, зближила. Били смо свакодневно заједно. На часовима сам горела од нестрпљења да зазвони да га што пре видим, насмејаног, у плавој џемперу. Увек би ми нешто добацио: да ме воли, како сам слатка. Нисам му веровала. Знала сам да се шали. А опет журила сам на сваки одмор.

Чини ми се да никада као тада нисам волела да идем у школу јер је она представљала могућност да се видимо.

— Рушка, па тебе Мишо воли — закључила је Мира. — Хајде признај да ти је симпатичан.

— Шта ти пада на памет — одговорила сам брзо. — Онако неозбиљан. Уопште није мој тип.

Дођи на колаче!

Време је брзо летело. Мишо ме је стално задиркивао. Једном је Мири и мени рекао да смо веома досадне. То, зачудо, нисам схватила као шалу. Све његове речи дубоко су ме погађале. Веровала сам да има камено срце, да се никад не може увредити и да је само спреман да друге задиркује. Уживао је да ме

гурне кад силазимо низ степенице, да ме, док улазим у школу, гађа с прозора своје учионице гумицама...

Једног дана затражио ми је уџбеник из физике, наводно треба нешто да понови. Цео дан „гланцала“ сам своју „Физику“, брисала све подвучене редове и своје коментаре. Сутрадан је свима у гимназији потпурао под нос моју књигу и говорио:

— Погодите чија је ово „Физика“! Пази, иницијали Р. Н. Па наравно, то је она — сијао је победоносно.

Следећи пут после школе позвала сам га у шали на колаче. Мислила сам да сигурно неће доћи. Међутим, он је на моје велико изненађење одмах пристао. Нисам знала како да га представим својим родитељима. Никад у животу нисам била збуњенија него те вечери.

Од тада је Мишо често долазио нашој кући да ми покаже математику. То је био једини предмет који је он радио с одушевљењем, а који сам ја најмање волела. У почетку био је одличан професор, а ја добра ученица. После сам га све мање слушала, а и он је све више грешио. Волела сам да се смејем тим његовим ситним омашкама

убеђујући га да ипак није свезналица.

Тако су прошле две године. Највише сам се плашила те, 1973, Јер, она је са собом носила растанак. У мају, заједно с осталим матурантима, Мишо је отишао из школе. За њега је то био најсрећнији дан. У Гимназији се орила песма. Ја сам једва задржавала сузе. На одмору више није било плавог џемпера и његовог задиркивања. Тек тада сам осетила колико ми недостаје и колико су ми сви његови несташлуци били драги.

Мислила сам да ће нас школа раздвојити. Међутим, догодило се супротно.

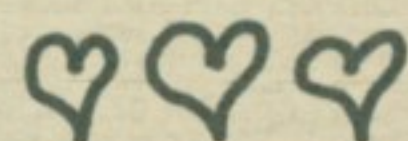
Пейнаесџ дућих дана

Тог лета кад је Мира отишла у село, понудио се да ми прави друштво на корзоу. Пристала сам под условом да останемо само добри пријатељи. Нисам му дозволила да ме држи за руку, нисам хтела да одам колико га волим. Дан уочи мог одласка на море изјавио је да сам његова девојка. Наравно, била сам „страшно љута“.

А онда се 15 дана нисмо видели.

Нисам му писала иако сам то желела. Можда ће ми се смејати, уверавала сам саму себе.

Ти дани били су ми дуги као године. На повратку, што сам се еши приближавала нашем Ужицу, то је моје срце све јаче тукло у грудима. Нема речи којима могу да опишем оно осећање неизмерне радости кад сам га после толико времена видела! Никад летње вечери нису биле тако лепе. Шетали смо држећи се за руке. Из дана у дан, све више, постајали смо једно другом све. Било нам је несхватљиво да нас ишта може раставити.

Те јесени отишао је на студије. Била је то најтужнија јесен у мом животу. Али, писма су редовно стиžала. Поштар се чудило колико их је. Често је Мишо долазио да ме види. Једном, док је напољу вејао снег, обрадовао ме је дивним црвеним пупољком руже... Ништа нисам заборавила од часова проведених са њим: ни наш први стидљиви пољубац, ни први одлазак у биоскоп, ни први плес, ни онај мој 18. рођендан кад ми је збуњено поклонио мали прстен.

Мира се у почетку чудила колико сам се изменила. Сада би њој било необично да нас не види заједно. А прозори у суседству сада су ми веома блиски. Ускоро ће доћи и последњи дани мог гимназијског школовања. Онда ћу бити поново заједно с мојим Мишом.

Ружа Новаковић,
Обилићева 6,
Титово Ужице,
(Хонорар: 250 дин.)

НАЈЛЕПША ЛЉУБАВНА ПЕСМА

Љубавна песма

Како да опишем осећање, да се твоје не тисне? Како, мимо тебе, њом да трим држе ствари и даљине? Ах, радо бих је склопио на које заборављено местио црвене ђемове, у неки издубљени кућ, у кам неће је твоје похитани дубине. А! ипак, све што додирне нас двоје ко ђудало нас неко сјаја, које из дубеј стире један мамм тлас. На ком смо инструменти? Ко нас сатира? У који ово свирач држи нас? О, песмо слашка.

Џејмс Марија Ринке
(1875-1926)

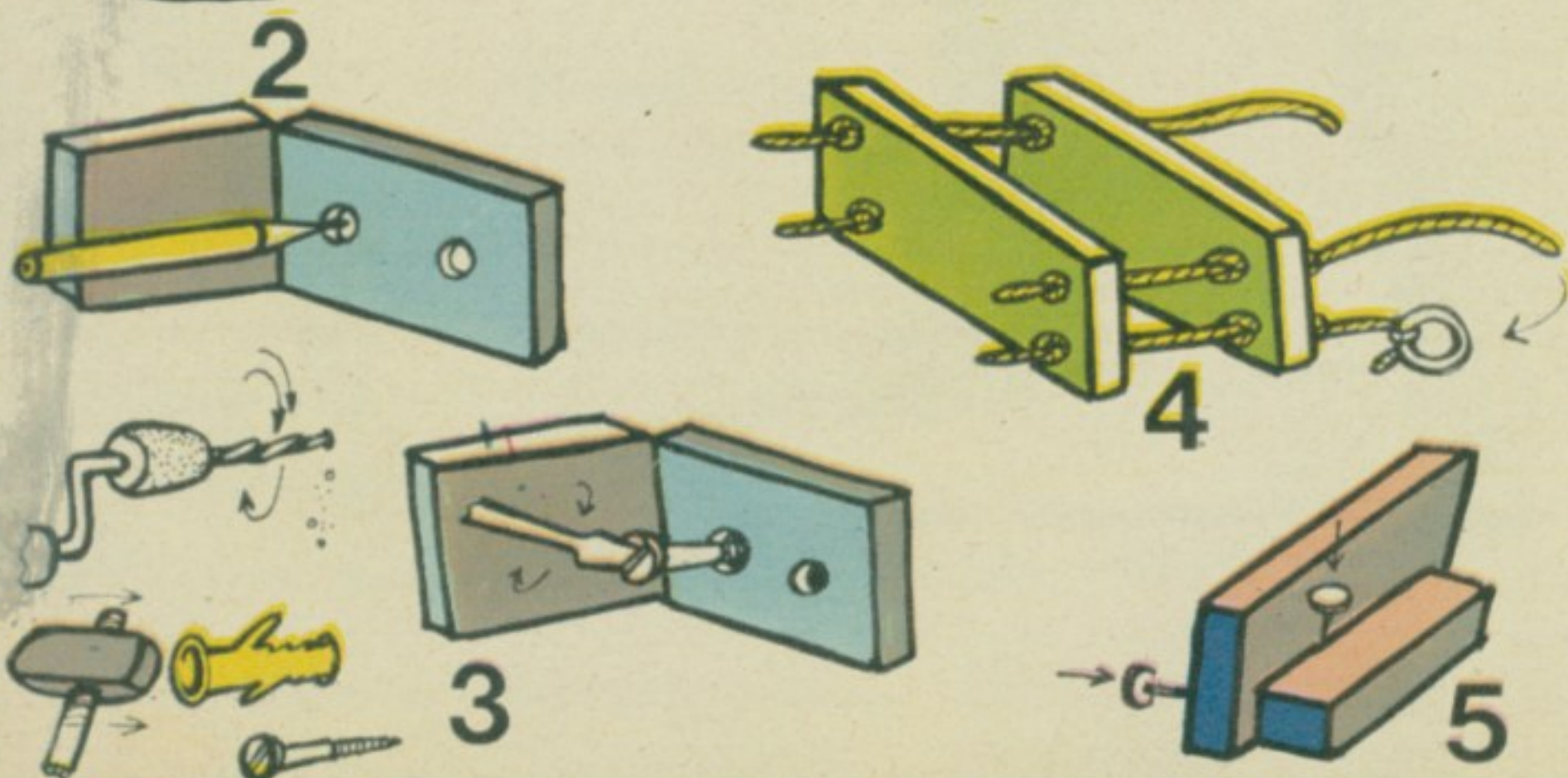

НАПРАВИТЕ САМИ

Ако собу делите са братом, сестром или неким од укућана, а желите да имате свој кутак покушајте да направите овај мини-параван од дасака или иверице (црт. 2). За причвршћивање паравана на зид затражите помоћ старијих. Најбоље је да параван учврстите на зид помоћу шарки за врата, а у зид да убаците типлове. Најпре кроз отворе на шаркама обележите оловком места на зиду (црт. 2) затим ручном бурилом пробушите на означеним местима рупе за типлове (величина отвора мора да одговара величини рупе), затим убаците типлове у зид, укацајте шарку за параван па тако причвршћену шарку зашрафите шрафом у типлове на зиду (црт. 3). Параван можете украсити према својим жељама и укусу. Можете, на пример, направити поличицу од

дасака и канапа, као што видите на цртежу 4. При томе је важно да се један крај канапа на горњој дасци остави да буде дужи да би поличица стајала равно (оба ова канапа вежу се за алку помоћу које се поличица окачи на параван). Стелажицу за књиге и лампу направите од дашчице и летве: за дашчицу закуцајте летву, а летву за параван (црт. 5). На параван можете окачити и кутије, платнене кесе, разне куке о које ћете окачити увек потребне ствари (црт. 1 и 6). Параван се може поставити између две постеље, али и на неком другом месту, што зависи од облика собе и намене. Параван премажите безбојним лаком или масном бојом.

Димензије паравана зависе од величине собе.

ЖИВ ЗАТРАГ

Киркленд се први пут појавио 23. маја 1973. године. Био сам већ начуо гласине о томе да „велика банда“ шири своје подручје и већ залази у моју територију. Ушао је у моју радњу, у којој сам продавао музичке аутомате и аутомате за коцку, насмешен. А онда се одједном уозбиљио, отресао пепео на под и изјавио како је одлучио да преузме „контролу“ над мојим послом. Рекао сам му да то не долази у обзир.

— Променићеш ти мишљење, дечко.

— Уложио сам три године зноја и тешког рада у овај посао и намеравам да га задржим, и то тако да буде чист — рекао сам.

О Кирклендовој првој посети рекао сам својој жени, али јој нисам рекао да је долазио још два пута. То би је само узнемирило, а била је у другом стању. Плашио сам се да због узбуђења не настане компликације.

Недељу дана после Кирклендове треће посете, кад сам га поново одбио, дошла је она ноћ кад су ме напали. Пошао сам од куће у радњу да узмем два писма која сам заборавио да пошаљем.

— Вратићу се око 11 сати — рекао сам жени.

ЗАКЉУЧАН У ПРТЉАЖНИКУ

Док сам ишао улицом према радњи, прстигао ме је аутомобил са једним човеком за воланом и зауставио се стотинак метара испред мене. Кад сам му пришао на неколико корака, из мрака се појавио други аутомобил и кренуо право на мене. Било је касно и на улици није било никога. Укочио сам се од страха. Аутомобил је стао поред мене и човек који је седео до возача ударио ме је снажно вратима аутомобила. Занео сам се и вероватно бих пао да ме огромни момак, који је већ искочио напоље, није прихватио за јакну, окренуо према себи и тако ударио да сам остао наслоњен на његов аутомобил хватајући ваздух. Сада је и возач изишао и стао испред мене. Изишао је и човек из оног првог аутомобила. Био је то Киркленд, „капетан“ банде.

— Хеј, дечко! (Звао ме је „дечко“ иако сам имао 29 година.) Ти имаш проблема!

— Нећу потписати ваш проклети папир — рекао сам осећајући шта ће Киркленд тражити од мене. Задржаћу свој посао — и то цео!

— Проблем који ти имаш — рекао је Киркленд истим гласом — то је проблем са слухом. Ти нећеш да чујеш разлоге.

Онда ме је ударио у исто место где и оној велики, малопре. Није ударио толико јако, али ја сам сад био слабији и осетио сам како клизим из аутомобила. Два човека су ме прихватила и одржала на ногама. Киркленд је отворио моју јакну и претресао ме да види јесам ли наоружан.

Имао сам дозволу за пиштољ и носио сам га повремено. Ове ноћи нисам га понео.

— Још ћемо ми радити на том твом проблему — рекао је Киркленд. — Мислим да ћемо га решити.

Очекивао сам да ме удари, али није. Окренуо се и пошао према

— Све док не ђош-
ђишем ѡај ђађир,
нећеће ме убиђи —
ђрокркљао сам. — А
ако ђо урадим, мој
живођ неће више
вредеђи ни ценђа.

својим колима. Она два типа гурнула су ме за њим.

Кад сам видео да Киркленд отвара пртљажник свог аутомобила, први пут ме је ухватила паника. Стрпаће ме унутра, помислио сам и одгурнуо мањег момка покушавајући да ослободим руку. Успело ми је и ударио сам из све снаге. Имао сам бар то задовољство да осетим како је моја песница ударила у његово лице и да чујем звук доброг ударца. Онда ме је онај велики ударио иза уха. Срушио сам се и изгубио свест.

Кад сам дошао к себи, био сам везан у пртљажнику аутомобила који се брзо кретао. Резервни точак није био причвршћен и у кривинама је налетао на мене, клизајући се лево-десно. Знојио сам се и било ме је страх да се не угушим, што се могло лако десити јер су издувне цеви биле неисправне и гас се осећао унутра. Нисам појма имао куда ме возе. Знао сам да ме неће убити, јер би до сада то већ учинили, али сигурно ми нешто гадно спремају. Присилио сам себе да не мислим на то. Био сам већ три године у браку са Рут. Почео сам посао ни из чега и за то време ишао је све боље. Да банда није почела да ме прогања, мислио сам, данас бих био веома срећан човек.

НА НАПУШТЕНОЈ ФАРМИ

После дуже вожње, аутомобил је кренуо. Сада смо ишли по рупама и кривудали тако да сам, заједно са резервним точком, летео по пртљажнику. Кад се аутомобил зауставио, чуо сам лакеж паса.

— Шта мислиш, Лу, колико ће бити потребно за њега? — упитао је Киркленд отварајући пртљажник.

— Неће дуго. Ти сеоски момци се ту и тамо мало отимају, али не издрже дуго — одговорио је онај крупни човек док ме је избацивао напоље. Било је већ почело да свиће.

Покушали су да ме заплаше. Пошто су ми уста била залепљена фластером, одмахивао сам главом да им покажем да нећу пристати. Киркленд ме је ударио ногом у ребра.

— Потписаћеш ти тај папир пре него што одеш одавде — рекао је са осмехом.

У близини се налазила фармерска кућа стара бар 50 година а око

ње запуштена поља. Двориште је било затрпано старим намештајем, зарђалим креветским опругама и сличним стварима. Био је ту и један стари камионет, са излизаним гумама и без врата, једно складиште и простор ограђен бодљикавом жицом. У тој оградни лајала су два већа пса, вукући ланце којима су били везани.

Киркленд је одлепио фластер са мојих уста.

— Знаш ли где си, дечко?

— Не!

— Ово је мала викенд-фарма коју држимо за тврдоглаве случајеве. Овамо доводимо само непријатне људе као што си ти.

Један човек је изишао из куће

и придружио нам се. Био је потпуно ћелав и наг до појаса.

— Је ли то момак кога треба да убедимо? — упитао је.

— То је тај. Можеш да почнеш касније — рекао му је Киркленд. — Сада ћемо мало да одспавамо.

Отишли су и оставили ме ту, на земљи. Могао сам тако везан и да отпужем некуда, али нисам имао куд. Остао сам склупчан.

Киркленд се први појавио, са цигаром у устима.

— Лепо сам доручковао. А ти нећеш јести док не почнеш да сарађујеш.

— Моја жена је до сада већ позвала полицију и пријавила несатанак — рекао сам.

— Чак и да те траже, неће те наћи — одговорио је. — Али они те и не траже. Позвали смо ноћас твоју жену и рекли да ћути ако хоће поново да те види.

Он и мањи момак сели су у ауто и одвезли се. Са мном су остали Ђелави и онај велики момак, Лу. Одвезали су ме и одвели до оgrade са псима. Дали су ми ашов и рекли да ископам рупу.

ТАН

— Твоје висине — рекао је Лу.

Сео је мало даље и гледао како копам. Држао је „колт 45“ у својој великој руци, махао њиме весело и повремено га окретао на мене.

НИКО НИЈЕ ИЗДРЖАО

— Шта ово треба да значи? — питао сам.

— Треба да те сломимо. Пре него што зазршимо, бићеш спреман да даш Киркленду СВЕ што зажели.

— А ако издржим све?

— Нико до сада није издржао. Ниси ти овде први.

Док сам копао, пси су лајали и бацали се на мене. Плашио сам се да не пукне ланац неком од њих. Ђелавом је то досадило и нешто им је викнуо. Одмах су ућутали.

— Већи пас је немачки овчар — рекао је Ђелави. — Други је полубрадор. Ако им наредим, појешће те целог. Ако пробаш да побегнеш, они ће те гонити. Можда би било добро да то упамтиш.

Кад сам ископао довољно дубоку рупу, Ђелави је узео ашов и затрпао ме до врата. Још је утабао земљу.

— Одмори се и, лепо се забављај — рекао је Лу.

Онда су отишли, а пси су поново почели да урлају на мене.

Лу и Ђелави вратили су се око подне. Ђелави је нахранио псе а Лу се обратио мени:

— Починеш да попушташ. До ноћас си готов!

Киркленд се вратио увече.

— Како се осећаш? — упитао је.

— Одлично — рекао сам.

Мој глас је већ био само суво крклање. Не само да нисам ништа јео већ ми до сада нису дали ни воде.

— Не буди луд, дечко — нагнуо се према мени. — Ја треба да до-

бијем неки резултат, иначе ће шеф да постане неугодан. Зато нећу имати милости према теби. Мисли на себе и на своју жену. Потпиши ми тај папир.

ПУСТИЛИ СУ ПСЕ

Глас му је био мекан и убедљив. Скоро да сам могао себе да уверим да је он, у ствари, пристojан човек који само ради свој прљави посао.

— Све док ја то не потпишем, нећете ме убити — прокрљао сам. — А ако то урадим, мој живот неће вредети ни цента.

Ископали су ме тек ујутро. Извукли су ме из рупе и ја сам пао доле. Био сам сувише слаб да се крећем, одело ми је било прљаво, а моје тело одвратно чак и мени. Чуо сам их како расправљају колико ћу још издржати.

Ђелави је коначно пустио воду и попрскао ме цревом. Ухватио сам неколико капи у уста и покушао да их прогутам. Тада сам се оневестио.

Кад сам се мало повратио, чуо сам како Лу и Ђелави разговарају о старом камионету у дворишту. Ђелави је говорио да кочнице не ваљају и да се чак не би исплатило поправити их.

Подигао сам главу и пси су зарежали. Скупио сам руке под себе и почео да пузим ка њима. Немачки овчар је зарежао гласније. Наставио сам да пузим.

— Погледај ову будалу — рекао је Лу. — Шта то ради?

— Иде према њиховој води — погодио је Ђелави.

Ја се више нисам плашио паса. Желео сам само да стигнем до воде.

Ђелави ме је дохватио пре него што сам успео. Повукао ме је за каиш и полио водом из зделе за псе. Био сам му скоро захвалан. Обрисао сам лице и полизао прсте. Затим сам скинуо кошуљу и исцедио је над лицем. Лу и Ђелави су ме гледали и забављали се.

— Видиш ли ти то? — рекао је Лу. Овај има намеру да издржи још.

— Када се Киркленд враћа? — питао је Ђелави.

— Вечерас. Било би боље да до тог времена натерамо овога да то потпише. Киркленд постаје нестрпљив.

Ђелави је устао и обратио ми се:

— Боље да станеш на ноге, господине. Пустити сада псе.

Било ми је јасно да ће он то и да уради. Дигао сам се на колена питајући се да ли ћу моћи да устанем. Ђелави се нагнуо и пустио лабрадорског пса. Страх ме је натерао да устанем и да потрчим, посрћући и тетурајући се, према излазу из ограђеног простора где је стајао Лу. Кад су пси пуштени, чак ни Лу није смео да буде унутра. Стигао сам до врата, али Лу ме није пустио напоље. Окренуо сам се и покрио лице рукама очекујући најгоре. Али кад је пас нагрнуо, Ђелави је викнуо на њега и он је сео, режећи на мене и гледајући ме с мржњом.

ЦРЕВО ОКО ВРАТА

Играли смо се тако цело поподне. Ђелави је закачио пањеве за ланце којима су пси били везани

да спорије трче и пустио их да ме лове. Трчао сам као пијан човек и у једном тренутку вучјак ме је стигао и зарио ми зубе у лист на нози. Осетио сам крв и јекнуо. Ђелави је тада одвукао пса.

— Потписаћу — процедио сам.

— Завежи псе, Ђелави — рекао је Лу са оне стране оgrade. — Идем да телефонирам Киркленду.

Ђелави се насмешио први пут откад сам га видео. Почео је да ми лује псе по врату и да им говори тихо и нежно. Лу је ушао у кућу остављајући Ђелавог самог са мном. Изненада сам схватио да је то прилика. Подигао сам црево за воду и приближио се Ђелавом, који ми је био окренут леђима. Пребацио сам црево преко његове главе и стегао му га око врата тако јако да је пао. Пси су зарежали и покушали да се баце на нас, то јест на мене. Али, пре него што су стигли, ја сам већ био ван оgrade и вукао Ђелавог за собом. Оставио сам га да лежи и да се грчи у невести. Појурио сам што сам брже могао. Знао сам да, ако ме сад ухвате, немам више никаквог излаза.

Трчећи сам стигао до старог камионета. Ђелави је дошао себи и успео да пусти псе. Схватио сам да морам да нађем неко оружје. Застао сам код камионета и са седишта узео зарђали француски кључ. Тада сам приметио да је кључ за паљење у брави.

ОДГОВОРАН ЗА ЈОШ НЕКОГА

Скачући у седиште камионета, окренуо сам кључ. Мотор је био тврдоглав. Навалио сам очајно на стартер, проклињући себе што сам се одлучио за овај излаз. Изгледало је да тај мотор неће никад проградити.

До камионета је први стигао немачки овчар. Навалио је у кабину без врата и, када је пошао на мој врат, ударио сам га француским кључем у главу. Одмах је пао доле замијајући од бола и страха. Тада је и мотор прорадио. Зграбио сам волан и кренуо под пуним гасом. Лабрадорски пас трчао је за мном још око четврт миље.

Не знам колико дуго сам возио док нисам слупао камионет у једном јарку. Била је то дуга и луда вожња по споредним путевима које никада нисам видео и којих се још тешко сећам. Кад сам се освестио после превртања, пошао сам даље пешке, а кад нисам могао даље да ходам, наставио сам пузећи. Кад ме је један шофер камиона нашао, лежао сам на стомаку и покушавао да устанем.

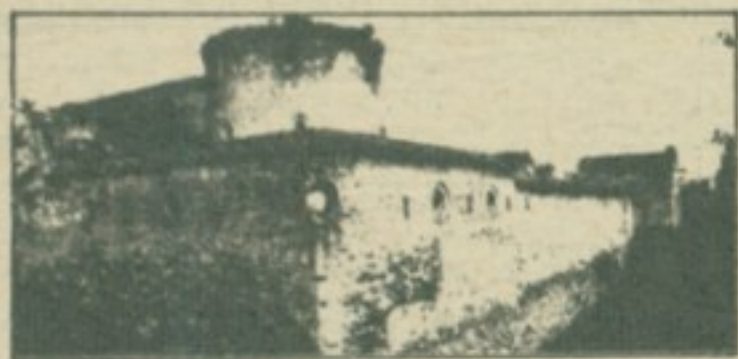
Док сам лежао у болници, моја жена је родила сина. Из болнице сам позвао адвоката и наложио му да прода моју радњу. Био сам на губитку, али сам знао да не могу више да останем ту, све док банда жели да се освети. Истога дана када сам изишао из болнице, сместио сам жену и дечака у мој караван и возио три недеље без стајања. Више пута сам био у искушењу да се вратим у Мемфис и наставим борбу с бандом, али сада сам био одговоран за још неког осим себе — за Рут и за дечака. Уосталом, једном сам већ почињао ни из чега, па могу и опет. Овога пута учинио сам то у једном малом месту у држави Вашингтон.

Боб Торп

Дан
BARRY

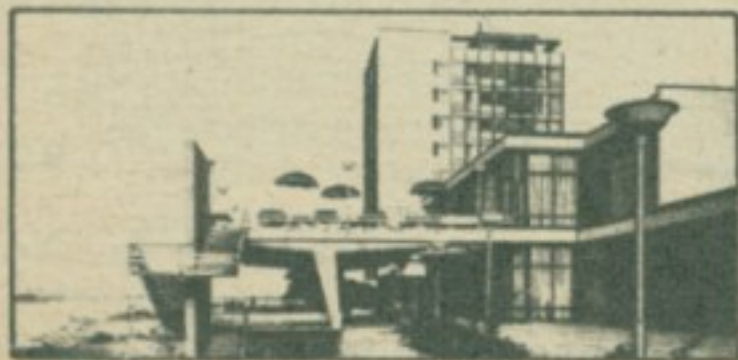
ФЛАШ ГОРДОН

ТАТА,
ЖЕЛИМ
ЈЕДАН
ПОКЛОН:

ВОДИ МЕ НА ИЗЛЕТ У ЂЕРДАП!

Ваше дете је у праву. Ђердап је место идеално за час историје на просторима где десетина споменика из разних раздобља који причају осам хиљада година дугу историју бројних народа чији су животи и борба највећим делом везани за обале Дунава. Ту су Голубачка тврђава, Лепенски Вир, Трајанова табла, Фетислам, остаци Трајановог моста, археолошка налазишта у Кључу (Корбово, Ртково), мезулана у Брзој Паланци, Мокрањчева кућа, споменици везани за Хајдук Вељково доба и нашу нову историју и херојску борбу наших народа против фашизма и окупатора:

И ту, у срцу тих простора и прича, изграђен је хидроенергетски и пловидбени систем „Ђердап“, једна од пет највећих централа на свету.

Лепота Ђердапа постаће вам ближа а своје знање најбоље ћете употпунити ако вам домаћин и водич буде „Ђердап турист“, специјализована агенција за посете Ђердапу.

„Ђердап турист“ ће вам дати стручне водиче, омогућиће вам излет бродовима по великом језеру, ставити на располагање спортске терене и забавне пунктове, приказати филмове о изградњи „Ђердапа“. Брод у коме ћете бити и ви подићи ће се са нивоа Дунава на ниво језера, који је виши за 35 метара. Посетићете и највећи рудник бакра у Европи (Мајданпек).

Родитељи, наставници! Има пуно разлога да испуните жељу своје деце и доведете их у Ђердап. Омогућићете им да стекну нова сазнања, прошире видике, прожити узбудљив доживљај „Ђердап турист“ организује и „школе у природи“, с очигледном наставом из историје, физике и природних наука, уз посету румунском музеју у Турн Северину.

Од Београда до Ђердапа, и наопако, стиже се за четири сата пријатне и атрактивне вожње модерним бродовима или савременим друмом.

Девојчице и дечаци, слободно реците своје жеље родитељима и наставницима — ви имате пуно разлога што желите у Ђердап.

Сва обавештења даје „ЂЕРДАП ТУРИСТ“, Београд, Поп Стојанова 2/а, телефони: 457-920, 443-364, 450-142, telex 12447 yu djertu. Агенција Кладово — телефони: 68-091, telex 16527 yu djertu.

Дневни пансион:
У хотелима „Б“ категорије — 133.— динара
У туристичком насељу на Караташу — 78 динара.

РЕД ВОЖЊЕ ХИДРОГЛИСЕРА

— из Београда у 7,00 и 14,00 h
(од 16.1V у 15,00 h)
— из Ђердапа у 6,00 и 13,30 h
(од 16.1V у 14,30 h)

Аутобуска веза са НЕГОТИНОМ И ПРАХОВОМ
Карте на тел. 622-279 и 443-364

Специјални аранжмани за посету СССР-у
Комбиновани одмори ЂЕРДАП — КАРПАТИ ЂЕРДАП — ЦРНО МОРЕ

Посебан попуст у дане од недеље до четвртка.

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ Н О Л И Т
БЕОГРАД, ТЕРАЗИЈЕ 13/IV

НОВЕ КЊИГЕ ЗА ДЕЦУ

БИБЛИОТЕКА МОЈА КЊИГА

РОДИТЕЉИ!

Добра и занимљива књига је свакако најлепши поклон за ваше дете. За рођендан, за добар успех у школи, за мале породичне свечаности књига је онај дар који се памти, од којег се не растаје лако, који се сатима не испушта из руку и који представља истинску радост за малишане.

Научите своју децу да књигу воле, да је чувају и да је имају у својој малој библиотеци!

Дела за децу у БИБЛИОТЕЦИ МОЈА КЊИГА написали су познати наши и страни писци који знају деце жеље, навике и потребе. БИБЛИОТЕКА МОЈА КЊИГА намењена је дечацима и девојчицама од 8 до 12 година и доноси одабрана дела разноврсне садржине која ће заинтересовати најмлађе читаоце и учинити да у животу воле оно што је добро, лепо и племенито!

Књиге у БИБЛИОТЕЦИ МОЈА КЊИГА илустровали су најпознатији илустратори књига за децу.

- Астрид Линдгрен:
ПИПИ ДУГАЧКА ЧАРАПА У
ВОДАМА ЈУЖНОГ МОРА
Илустровала Гордана Поповић
Тврд повез. Цена: 40 динара
- Зоран Поповић:
МОЈ КРАЉ ТИРАНИН
Илустровао Бата Кнежевић
Тврд повез. Цена: 40 динара
- Александар Поповић:
КАКО СЕ ВОЛИ ВЕСНА
Илустровала Милица Поповић
Тврд повез. Цена 40 динара
- Апели:
НЕВИДЉИВИ ВИЛИ
Илустровао Слободан Милић
Тврд повез. Цена: 40 динара
- Иван Остриков:
УКРАДЕНИ ПРСТЕН
Илустровао Михаило Писањук
Тврд повез. Цена: 40 динара
- Петар Цветковић:
ОСАМ СЛАТКИХ СПАВАЊА
И ДРУГЕ ПРИЧЕ
Илустровао Слободан Милић
Тврд повез. Цена: 40 динара
- Анто Станичић:
БИНГА
Илустровала Ида Ћирић
Тврд повез. Цена: 40 динара
- Драган Лукић:
КАКО РАСТУ НОГАВИЦЕ
Илустровала Наташа Тодоровић
Броширано. Цена: 24 динара
- То Хоај:
ДОЖИВЉАЈИ ЗРИКАВЦА
МЕНА
Илустровала Љубица Сокић
Брош. Цена: 24 динара
- Добрица Ерић:
ТОРТА СА ПЕТ СПРАТОВА
Илустровао Живојин Ковачевић
Брош. Цена: 24 динара
- Зоран Станојевић:
КАПЕТАН СНИП
Илустровала Џоја Ратковић
Брош. Цена: 24 динара
- Драгиша Пењин:
НЕБЕСКИ АМРЕЛ
Илустровао Ђорђе Милановић
Брош. Цена: 24 динара

ВАН СЕРИЈЕ!

- Мирослав Антић:
ПЛАВИ ЧУПЕРАК
Илустровао Душан Ристић
Тврд повез. Цена: 40 динара

Књиге БИБЛИОТЕКЕ МОЈА КЊИГА можете купити у свим „Нолитовим“ књижарама или поручити директно од издавача: НОЛИТ, Београд, Теразије 13/IV, телефон: 338-150.

НАРУЧБЕНИЦА

(Име, презиме и адреса)

Овим наручујем следеће књиге (навести број књига из наведеног списка)

у укупној вредности од _____
динара, који износ ћу платити приликом примања поштанске пошиљке.

(датум)

(Потпис наручиоца)

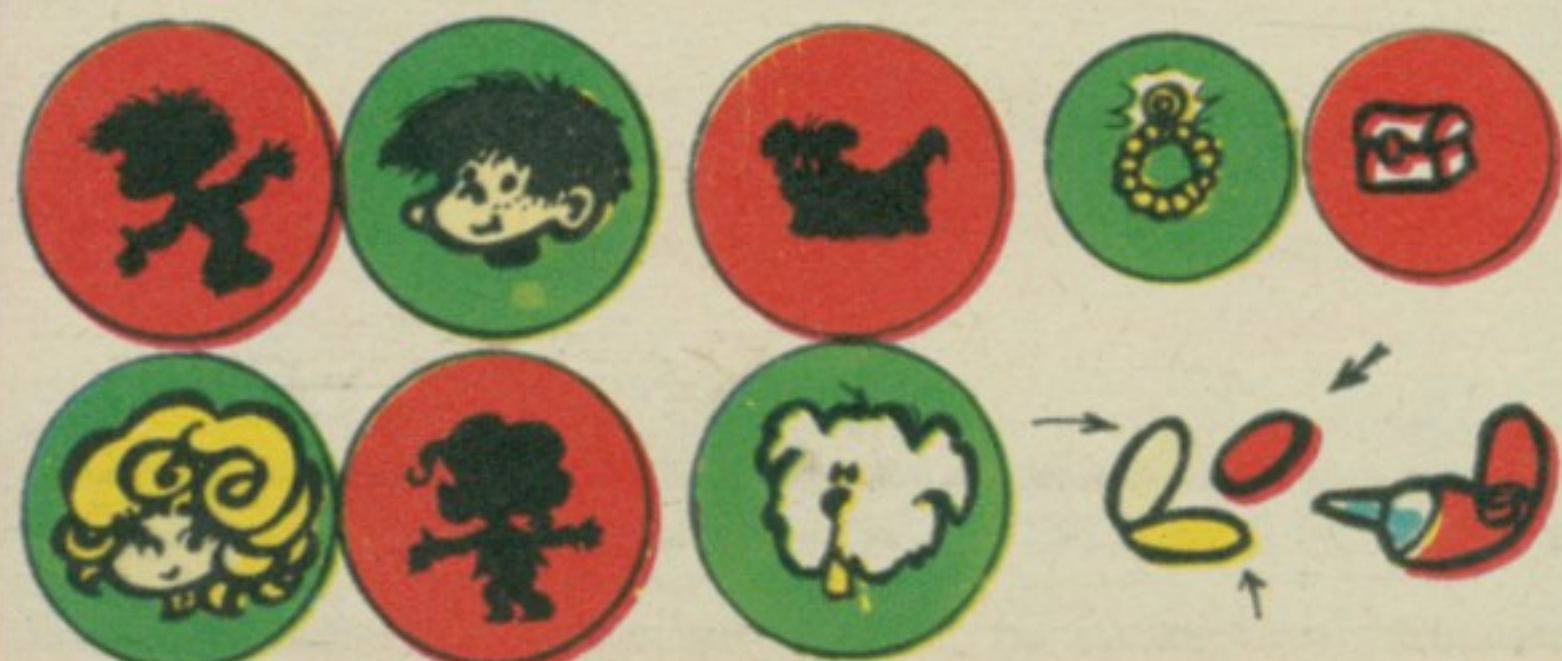

ГУСАРСКА ИГРА

ОСТРВО С БЛАГОМ

Ако желите да се забавите док се одмарате од учења, предложимо вам ову игру коју можете сами направити. Поред табле са пољима коју ћете изрезати из Забавника и залепити на чвршћи картон потребни су вам још жетони који се налазе испод овог текста. Исеците сва 4 жетона, затим сваки од њих савијте, ставите између картона и залепите тако да са обе стране добијете сличицу. Три жетона су за ознаке играча, а један четврти (мањи од осталих) представља благо. За игру вам је потребна још и коцкица, као за „Не љути се, човече!“. У игри може да учествује највише шест играча (у том случају морате имати шест жетона).

Игра почиње кад један од играча, бацајући коцкицу, добије шестицу. Он тада ставља жетон на поље где пише СТАРТ, поново баца коцкицу и помера се за онолико поља колико је коцкица показала. Кад год добије шестицу, играч има права наново да баца. Ако, померајући жетон, станете на поље 1, морате са сиреном да отпевате једну целу песму (коју одаберу остали играчи) и док ви певате остали играју. Уколико не умете да је отпевате испадате из игре све док поново не добијете шестицу. Ако сте се нашли на пољу 2 и ако у следећем бацању коцкице добијете непаран број, идете дужим, заобилазним путем, у правцу који показује стрелица 1, 3, 5, а ако добијете паран, крените у правцу стрелице 2, 4, 6. Ако се зауставите на пољу 3, па у следећем бацању добијете паран број испадате из игре (упали сте у јаму) и игру почињете из почетка кад поново добијете шестицу, али само ако сте после шестнице добили непаран број. На пољу обележеном бројем 4 чека вас змај, па се морате псувати за шест поља уназад и тако опет долазите на поље 3, а шта вас ту чека — већ знате. Ако се зауставите на пољу 5 морате да оптрчите три круга око стола и док ви трчите остали играчи играју. Поље 6 зове се Рт Гусарска Ципела. На пољу 7 гусари су вас заробили и ако желите да се искупите морате да извршите задатак који вам одреде остали играчи. И, опет, док ви то радите, остали играчи играју. На пољу 8 упали сте у олују и морате да пропусти три круга бацања чекајући да се разведрџи. На пољу 9 је извиђање — један круг не играте већ стојите на једној ноzi. На пољу 10 морате се провући испод стола (остали за то време играју). На пољу 11 пропуштате један круг јер проучавате мапу. На пољу 12 постављен је још на почетку игре жетон који означава „благо“. Кад се приближите свом пољу морате да чекате све док не добијете погодан број који ће вам помоћи да станете на то поље. Када нађете благо то јест станете на поље 12, ставите жетон „благо“ на свој жетон и са оба жетона кречете даље. Ако и ваш противник добије исти такав број који му омогућава да стане на исто поље као и ви има право да вам отме благо и да настави са њим даље. Противник не мора да се помера ако му број не одговара. На пољу 13 гусари вас нападају, отимају „благо“ и враћају га на поље 12, а ви стајете на поље 6 — Рт Гусарска Ципела. Победник је онај играч који стигне на циљ са благом. Уместо наших жетона можете користити различиту дугмад, гисне за „Не љути се, човече!“ и друго. На једном пољу могу да стоје по два и више играча, то јест нема испадања као код игре „Не љути се, човече!“.

ПРОВЛА-
ЧИТЕ СЕ
ИСПОД
СТОЛА

ОЛУЈА!
ПРОПУ-
ШТАТЕ ТРИ
КРУГА
БАЦАЊА ДОК
СЕ НЕ РАЗ-
ВЕДРИ

ПТ
ГУСАРЕКА
ЦИПЕЛА

ТРЧИТЕ
ТРИ ПУТА
ОКО
СТОЛА

ЈЕДАН
КРУГ НЕ
ИГРАТЕ,
СТОЈИТЕ НА
ЈЕДНОЈ
НОЗИ
И
ИЗВИЈАТЕ

ПАДАТЕ У
ГУСАРСКО РОПСТВО.
ДА БИСТЕ СЕ ОТКУПИЛИ
МОРАТЕ ДА ИЗВРШИ-
ТЕ ЗАДАТАК КОЈИ
ВАМ ОСТАЛИ ОДРЕДЕ

ЗМАЈ- ВРАТАТЕ
СЕ ШЕСТ ПОЉА
УНОЗАД

ПАРАН БРОЈ- УПАЛИ
СТЕ У ЈАМУ И ВРА-
ТАТЕ СЕ НА ПОЧЕ-
ТАК, НЕПАРАН
БРОЈ- ИДТЕ
ДАЛЕ

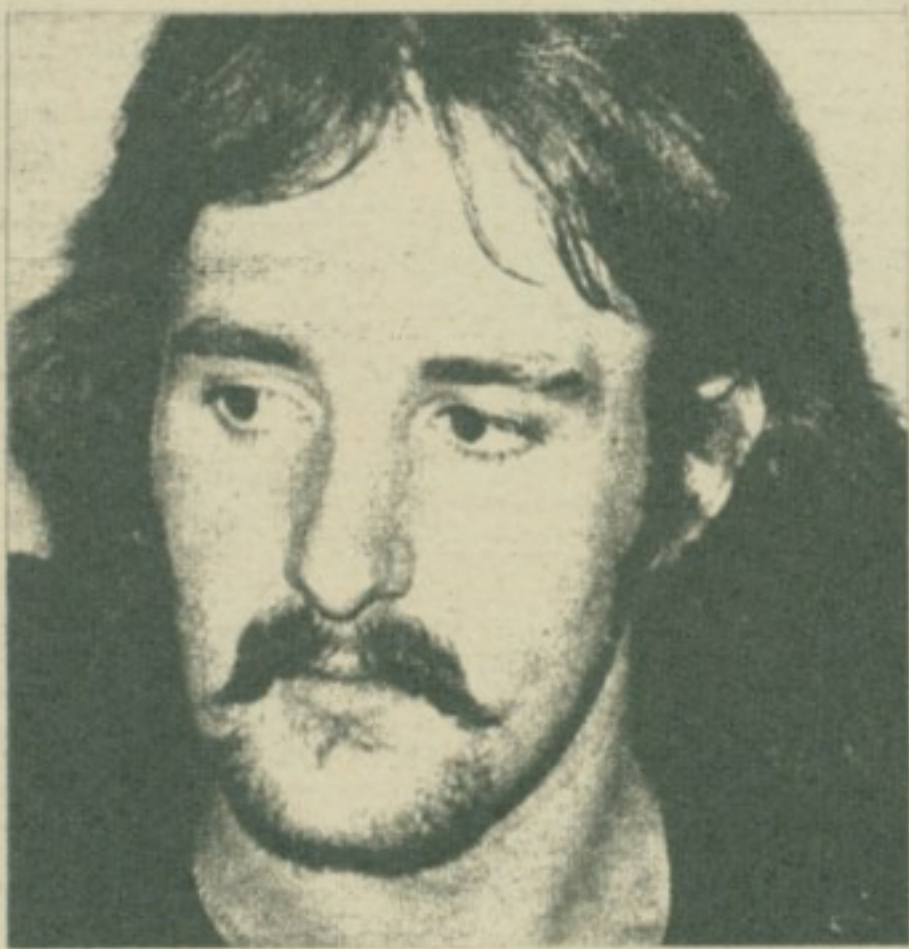
ВАС

ЖИТ СТРАНА

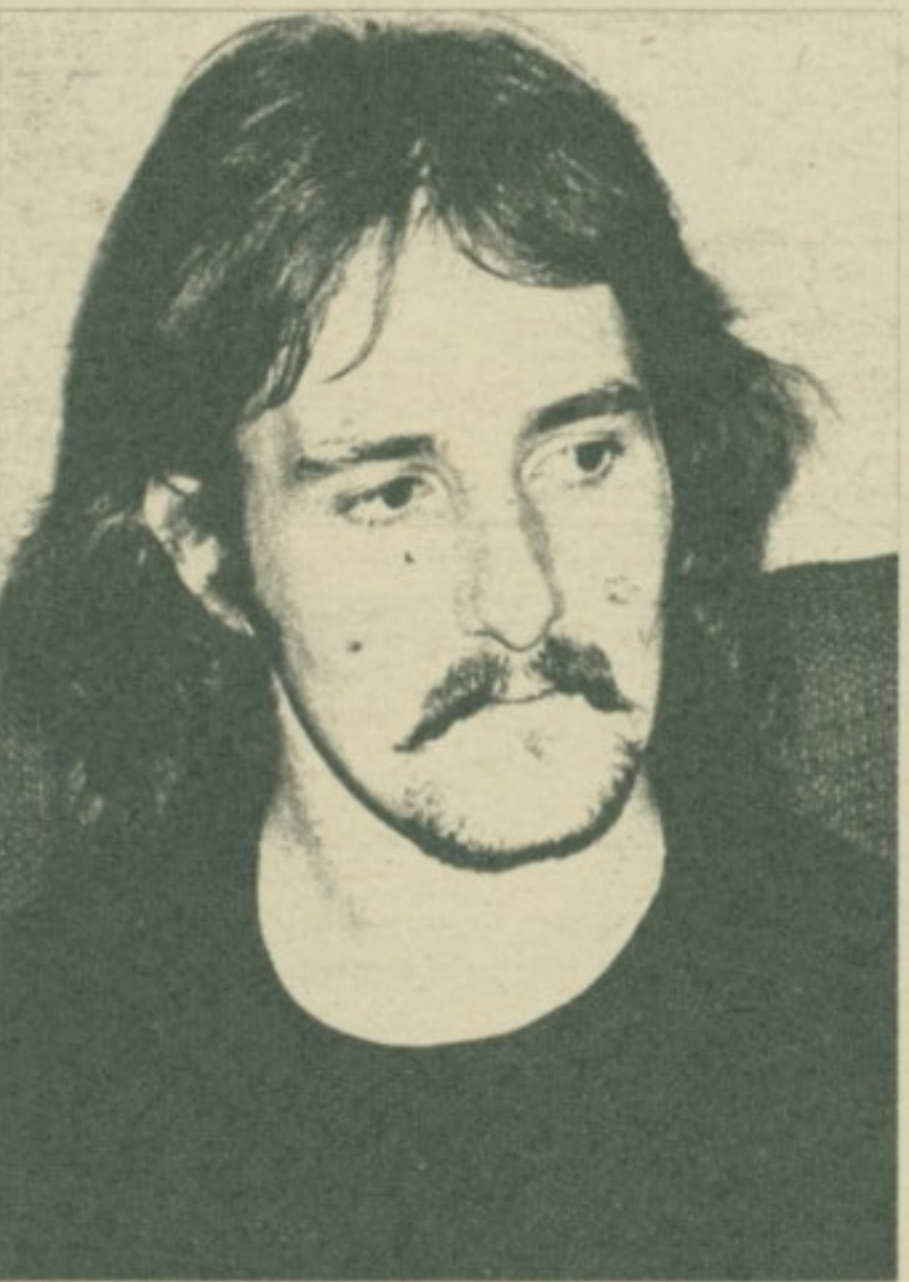
ВЕЛИКАНИ ГИТАРЕ

ЈАН АКЕРМАН

Холанђанин Јан Акерман (IAN AKKERMAN) свакако је најпознатији европски рок-гитариста. Рођен је 24. јануара 1946. године у близини Амстердама. Имао је свега три године када је почео да учи клавир, а већ у шестој години опредељује се за учење гитаре. Док је ишао у школу свирао је у неколико рита и блуз састава од којих је најпознатији био FRIENDSHIP SEXTET који је у Холандији уживао велику популарност. По за-

вршетку средње школе Јан добија стипендију за амстердамски Музички лицитум где пет година студира класичну гитару. Прва група у којој је био вођа звала се JOHN-

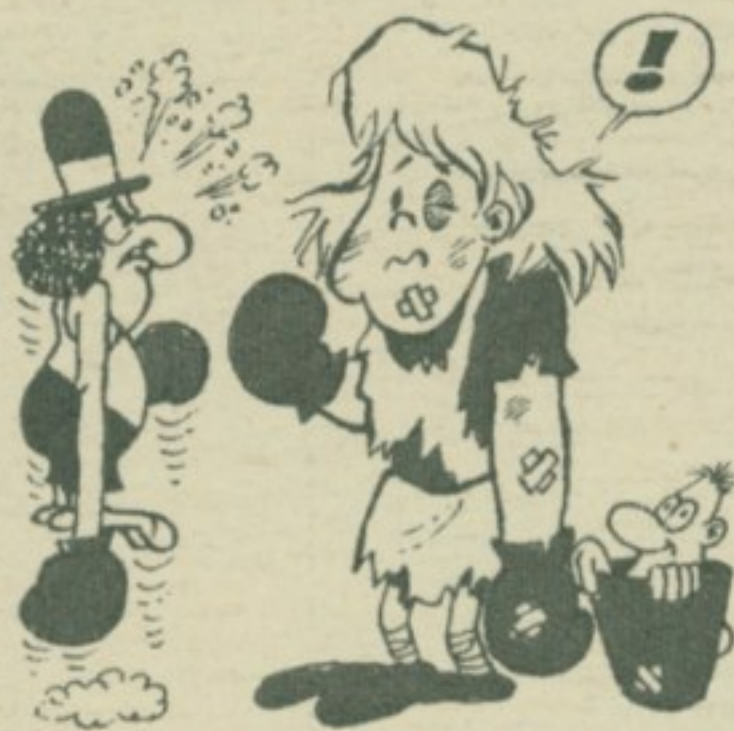
NY AND THE CELLAR ROCKERS. Већ 1966. године предводи одличну поп-групу HUNTERS, а 1968. прелази у познати ансамбл BRAIN-BOX. Осам месеци касније добија посао у музичком ансамблу представе „Коса“ где сусреће Тјис Ван Лиру, вођу групе FOCUS. Придру-

жује му се али „права“ група FOCUS настаје тек крајем 1970. године када је добила сталан састав. Две године касније група је већ позната у читавом свету а Акерман постаје један од водећих светских гитариста. Крајем 1972. године издао је соло-албум „Профиле“. У многим анкетама биран је за врхунског рок-музичара.

Акерман важи за гитаристу изграђеног и оригиналног стила у којем доминира чист звук пун осећајности и мере. Он користи: GIPSON LES PAUL CUSTOM и GRETSC WHITE FALCON, електричне, те JOSE RAMIREZ и YAMAHA акустичне гитаре.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

I WONNA LIVE AGAIN (Желим да поново живим)

Музика и текст: Ц. Бејкер и А. Гурвиц
Изводи група: BAKER GURVITZ ARMY

The children's eyes
Made me realize
Where I went wrong
Now I find its been so long
Since the good times passed by.

The children's cries
Made me realize
That I'd been telling lies to myself
Now I find that good times
Were the bad times every time.

I wanna live again
I wanna see again
No I don't wanna be alone
No I don't wanna be alone
no more.

Ooh baby what you did to me
You know sometimes we
touched ecstasy: ecstasy!
Baby sometimes I can't let go,
don't you know

Since I've been away I've
changed

But Oh how I know
I'm trying, trying, trying...
No matter what's been said,
I wanna be living
No matter what's been said
I wanna be living not dead.

ПОВРАТАК ЦИНЦЕРА БЕЈКЕРА

Почетком јануара поново се активирао Цинцер Бејкер, чувени „ирвени ирски ђаво“, један од најпознатијих рок-бубњара шездесетих година. После четири године одсутовања са сцене, Бејкер је заједно са браћом Гурвиц (ADRIAN и PAUL GURVITZ) основао трио BAKER-GURVITZ ARMY који се тренутно налази на турнеји по Европи. Њихов први албум публика је прихватила са великим интересовањем. Енглески љубитељи рока са нестрпљењем очекују сваки концерт овог трија. За њих је Бејкер био и остао оличење доброг музичара.

Обично се мисли да најбољи музичари лепо живе... А да ли је баш тако? У једном од иначе ретких интервјуа, познати тридесет петогодишњи бубњар причајући о себи открио је многе непознате детаље из свог живота и испричао доста о судбини врхунских музичара.

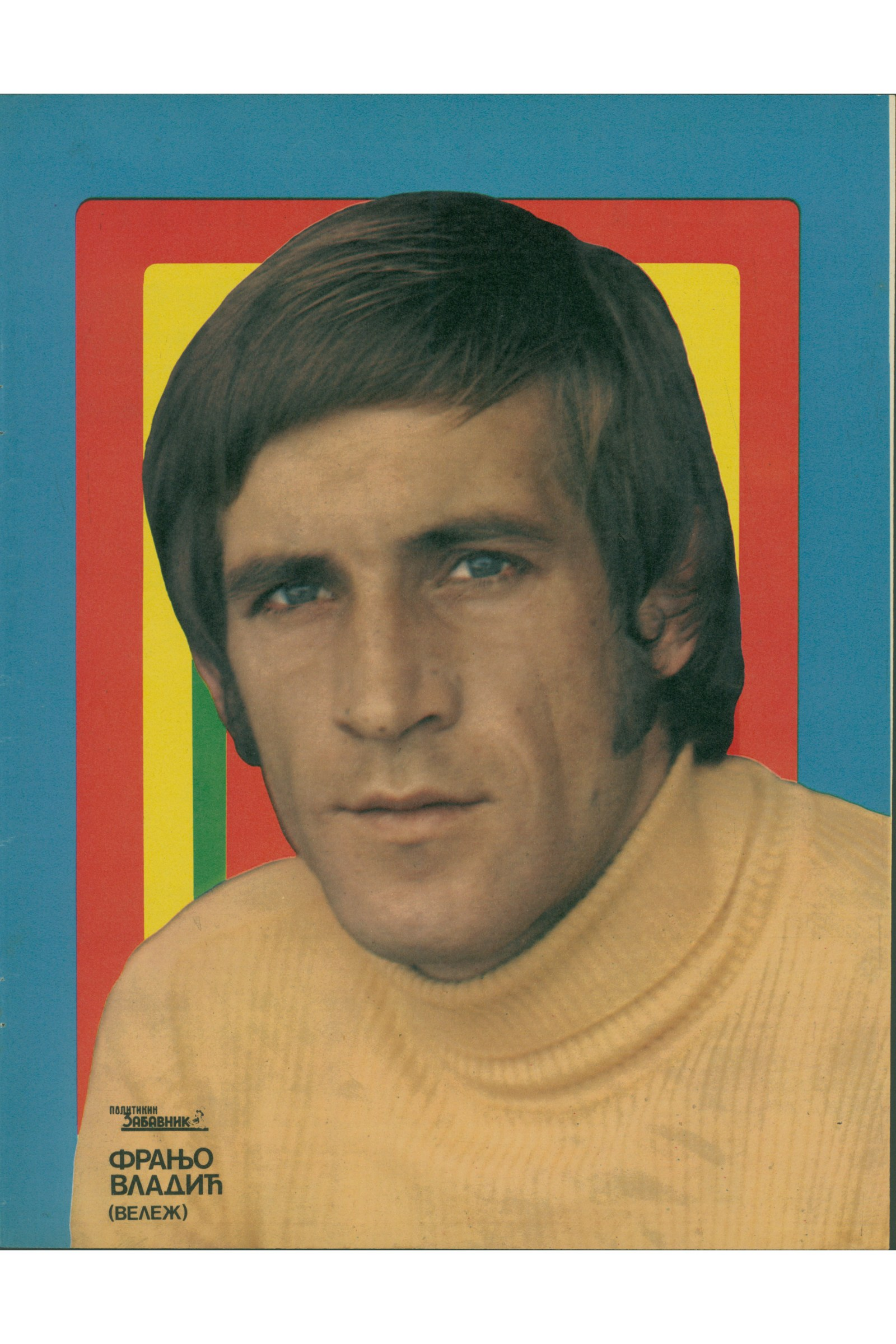
„Пуне четири године нисам уопште свирао. Просто, уморио сам се од десетогодишње веома интензивне каријере. Од 1960. до 1970. године било је мало дана када за бубњевима нисам проводио читаве дане. У почетку, док сам био млађи и свирао у „малим“ саставима за мале паре, одговорност је била мања, тако да ми то све није тежило падало. Али, када су дошли „велики дани“ — Група Грахама Бонда (GRAHAM BOND ORGANISATION). Крим (CREAM), Блајнд Феит (BLIND FAITH) и Ерфорсе (AIRFORCE)

— живот је постао друкчији. Имали смо новца али да ли је то био живот? У бескрајним турнејама, одвојени од куће, јурећи од града до града, вечно приморани на осмехе и љубазност — мењали смо се. У тренуцима нервозе страдала су дугогодишња пријатељства. Многи од нас су постајали болесници, људске рушевине. Када сам видео куда све то води, да варљива слава много узима, да су жртве огромне, решио сам да се повучем.

Како сам се одувек одушевљавао афричком музиком изабрао сам Нигерију. У Лагосу сам уредио студио за снимање. Ту сам упознао многе веома талентоване музичаре и живе веома лепо. Четири године уопште нисам свирао. Нисам се ужелео ни бубњева ни гужве коју собом носи рок-музика.

Прошлог новембра дошао сам у Лондон да средим нешто у вези с пасошем и срео браћу Гурвиц које сам знао из дана када су свирали у групи Ган (GUN). Причајући о старим временима предложили су да мало свирамо. И... изненада сам помислио: зашто не? Осетио сам да нисам у старој форми али ускоро сам се сасвим „повратио“. Трио BAKER-GURVITZ ARMY је основан и почео је да ради без велике буке. Свирамо наше композиције. Радимо у тишини, без велике рекламе. Циљ нам је да на миру свирамо музику коју волимо људима који желе да ту музику чују. Времена „продавања магле“ су прошлост!

ПОЛИТИКНИ
ЗАБАВНИК

**ФРАЊО
ВЛАДИЋ**
(ВЕЛЕЖ)

ЛЕТЕЋА МАЈ

Четиристотетих година нове ере престо императора Јуана био је поред Великог кинеског зида. Народ под његовом влашћу не беше ни тужан ни срећан.

Рано ујутру, првога дана прве недеље другог месеца нове године, император Јуан сркутао је чај препуштајући се миловању тоглог ветра. Слуга је, вичући, утрчао преко скерлетних и плавих плочица врта.

— О, Императоре, Императоре, чудо!

— Да — рече Император — ваздух је слadak овог јутра.

— Не, не, чудо! — рекао је слуга, брзо се клањајући.

— И овај чај је добар у устима, свакако је и то чудо.

— Не, не, Ваша екселенцијо.

— Онда ме пусти да погађам. Сунце је испловило, пред нама је нови дан. Или, море је плаво. То је најлепше од свих чуда.

— Екселенцијо, један човек лети!

— Шта? — Император престаде да се шали.

— Видео сам га у ваздуху. Човек лети крилима. Чуо сам глас како зове из висина и када сам погледао био је ту — змај на небу са човеком у устима. Змај од хартије и бамбуса, обојен као сунце и трава.

— Рано је — рече Император — управо си се пробудио из сна.

— Рано је али видех оно што видех. Дођите па ћете и Ви видети.

— Седи овде поред мене — рече Император. — Попиј мало чаја. Мора да је то чудна ствар, ако је истинита, видети човека како лети. Потребно ти је времена да размишљаш о томе као и мени да се припремим да то видим.

Пили су чај.

— Молим Вас — рече слуга на крају — или ће он отићи.

Император је замишљено устао.

— Сада ми можеш показати шта си видео.

Прошли су кроз врт, преко травнатих ливада, преко малог моста и кроз шумарак, до ниског брега.

— Тамо! — рече слуга.

Император погледа у небо.

На небу, смејући се на таквој висини да се смех једва чуо, био је човек заоденут у светле папире и трску од које су била крила, с дивним жутим репом. Летео је у круг као највећа птица у свету птица, као нови змај у земљи древних змајева.

Човек им је докикивао из висина кроз хладне ветрове јутра.

— Ја летим, ја летим!

Слуга му је одмакивао.

— Тако је, тако је!

Император Јуан се није мицао. Гледао је Велики кинески зид чији су се обриси назирали кроз измаглицу на удаљеним зеленим бреговима. Блистава камена змија која је вијугала преко читаве земље. Дивни зид који их је од почетка времена штитио од непријатељских хорди и чувао мир безброј година. Видео је град поред реке. пут и бег како се буде.

— Реци ми — запиташе слугу — је ли још неко видео летећег човека?

— Ја сам једини. Екселенцијо,

— казао је слуга, смејући се у небо и машући.

Император је погледао у висину и рекао:

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

РЕЈ БРЕДБЕРИ

Све је било сан, најтужнији и најдивнији сан. Ако се икада чује која реч умрећете и ти и сељак — рече старац.

Човек је летео укруг као највећа птица

— Зови га да слети код мене.

— Хеј, сиђи доле, сиђи доле! Император жели да те види! — звао је слуга, свијајући шаке око уста.

Император се освртао док се летећи човек спуштао низ јутарњи ветар. Угледао је сељака, који је поранио у поље, како гледа у небо

и запамтио место где се сељак налазио.

Летећи човек се приближавао спуштајући папиром и шкрипећи бамбусовом трском. Дошао је поносно до Императора, неспретан у својој опреми, и поклонио се пред старцем.

— Шта си то учинио? — запиташе Император.

— Летео сам небом, Ваша Екселенцијо — одговорио је човек.

— Шта си то учинио? — поново је рекао Император.

— Управо сам вам казао — крикну летач.

— Ништа ми ти ниси рекао. —

ШИНА

Император је пружио танку руку и додирнуо лепу хартију и хрптењачу апарата као у птице. Мири-сала је хладно — од ветра.

— Зар није диван, Екселенцијо?
— Да, сувише диван.
— Он је једини на свету — сме-јао се човек. — И ја сам га изми-слио.

— Једини на свету?
— Кунем се.
— Ко још зна за ово?
— Нико. Чак ни моја жена. Ми-слила је да правим змаја од хар-тије. Устао сам ноћас и отишао до далеких стена. Када су јутарњи ветрови дунули и сунце се појави-ло, скупио сам храброст, Екселен-цијо, и скочио са стења. Летео сам!
— Али, моја жена не зна за то.
— Па, то је добро за њу — рече Император. — Појмимо.

Вратили су се у Велику кућу. Сунце је потпуно испловило а мирис траве је освежавао. Импе-ратор, слуга и летач засталоше у великом врту.

Добегуће целајћа!

Император плесну рукама.

— Стража!

Стражари дотрчаше.

— Ухватите овог човека.

Стражари шчепаше летача.

— Зовите целата — рече Импе-ратор.

— Зашто? — викао је летач збу-њено. — Шта сам учинио?

Увијао се тако да је дивни па-пирни апарат шуштао.

— Ево човека који је направио некаку машину — рече Импера-тор — и још пита шта је урадио. Ни сам тога није свестан. Осетио је потребу да је направи, не зна-јући зашто је тако поступио или шта би ова ствар могла да учини.

Целат је дотрчао са оштром сре-брном секиром. Стао је спреман, голих мишићавих руку, лица по-кривеног светлом белом маском.

— Тренутак! рече Император. Окренуо се оближњем столу на коме је била машина коју је он сам направио. Император је ски-нуо златни кључић са свога врата. Ставио га је у малу, осетљиву ма-шину и навио је. Пустио је маши-ну у рад.

Машина је представљала врт од метала и драгог камења. Покре-нуте, птице су певале на малом дрвећу, вукови су шетали кроз ми-нијатурну шуму, а мали људи тр-чали по сунцу и кроз сенке, хладе-ћи се сићушним лепезама, слуша-јући ситне смарагдне птице и сто-јећи поред невероватно малих али шумних извора.

— Зар ово није лепо? — рече Император. — Кад би ме питао шта сам овде направио могао бих ти тачно одговорити. Створио сам птице које певају, створио сам хук шуме, учинио сам да људи шетају кроз ову шумовиту земљу, уживају у лишћу и хладу и песми. То сам ја учинио.

— О, Императоре! — бранио се летач на коленима, док су му сузе квасиле лице. — Ја сам направио сличну ствар! Пронашао сам ле-поту. Летео сам на јутарњем ветру. Гледао сам под собом уснуле куће

и вртове. Осетио сам мирис мора и видео га иза брегова док сам био у висинама. Узлетео сам као птица. О, не могу ни рећи колико је див-но горе на небу, са ветром око те-ла. Како небо мирише јутром! То је дивно, Императоре, то је такође дивно!

— Да — рече Император тужно.
— Знам да то мора бити истина. Осећао сам како ми је срце уз те-бе док летиш и питао се: „Како то изгледа? Како се осећа? Како из тих висина изгледају далеки ри-бњаци? А моје куће и слуге? Као мрави? Како ли далеки, још усну-ли градови?“

— Спасите ме.

— Не бојим се тебе већ другог човека.

— Којег човека?

— Неког другог који ће, видећи тебе, створити нараву од свет-лог папира и бамбуса као и ова. Тај други ће имати зло лице и зло срце и лепоте ће нестати. Од так-вог човека се плашим.

— Зашто? Зашто?

— Ко каже да једнога дана та-кав човек, баш оваквим апаратом од папира и трске, не би могао ле-тети небом и бацати огромно стење на Велики кинески зид? — рече Император.

Пресуда

Нико се није померио или про-зборио реч.

— Одрубите му главу — рече Император.

Целат је замахнуо сребрном се-киром.

— Запалите змаја и његово тело и пепео закопајте заједно — рече Император.

Слуге послушно кренуше.

Император се окрену свом слуги који је видео човека како лети.

— Држи језик за зубима. Све је било сан, најтужнији и најдив-нији сан. А сељаку на далеком по-љу, који га је такође, видео, реци да је то било само привиђење. Ако се икада чује која реч, умре-ћете и ти и сељак.

— Милостив си, Императоре.

— Не, не милостив — рече ста-ри цар. Иза баштенског зида ви-део је стражу како пали дивну ма-шину од хартије и трске која је мирисала на јутарњи ветар. Тамни дим се пео у небо. — Не, само мно-го збуњен и уплашен.

Видео је стражаре како копају малену рупу где ће закопати пе-пео. Шта је живот једног човека према милионима других?

Скинуо је кључ са ланца око врата и још једном навио дивни минијатурни врт. Стајао је гле-дајући пространства до Великог зида, мирни град, зелена поља, ре-ке и потоке. Уздахнуо је. Малени врт је покренуо своју скривену и осетљиву машинерију и почео да се креће; малени људи су шетали шумом, малена лица су климала преко сунцем ишараних проплана-ка, а међу ситним дрвећем лебде-ли су делићи песме и светлоплава и жута боја — лебдели, лебдели на малом небу.

— О, — рече Император затва-рајући очи — гледај птице, гле-дај птице!

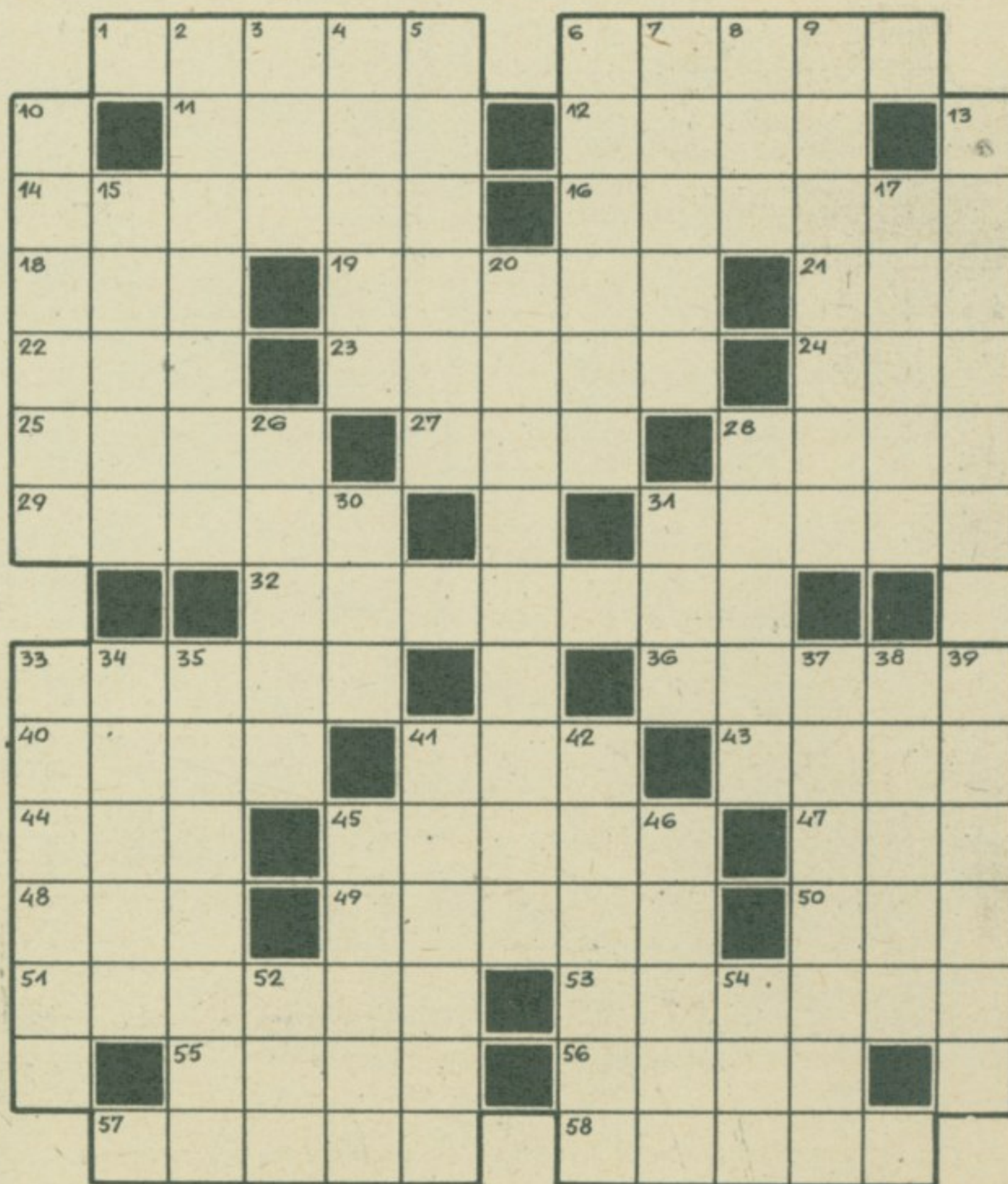
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) аутор „Капитала“ (Карл), 6) врста пореза, пристojба, 11) градско зеленило, 12) корално острво, 14) спортски учитељ, 16) прати под четком, 18) град у Француској, 19) котао, 21) уш, 22) лична заменица, 23) праживотиња, 24) везник, 25) игра картама, 27) аждаја, 28) место у Хрватској, 29) совјетска клизачица (Род-њина), 31) река у Француској, 32) покушај убиства високе лич-ности, 33) старање око неког, 36) град на северу Јадрана, 40) врста атмосферског таласа, 41) место у Бачкој, на Тиси, 43) ауто-мобилско такмичење, 44) певачки глас, 45) име глумца Радми-ловића, 47) миран, нечујан, 48) римски војсковођа (Публије Квинтилије), 49) врста птице, 50) ноћна птица, 51) козачки по-главица, 53) роман Лајоша Зилахија, 55) женско име одмила (Наталија), 56) озледа, 57) пространа област у СССР, 58) пред-ујам.

УСПРАВНО:

2) планински масив у Италији, 3) превремен, 4) рудник литнита у Босни, 5) танка кора, спна, 6) дрвена ограда, 7) град у Грчкој, 8) судбина, удес, 9) пипа, 10) количина пшенице која се одсече једним замахом косе (мн.), 13) мир, опскојство, 15) видар, 17) стари сребрни новац, 20) планина у Босни, 26) сила, моћ, 28) град у Боки Которској, 30) стац (слсв.), 31) главни град иранске покрајине Ларистан, 33) врста занатлије, 34) врста колача, 35) становници нашег највећег полуострва, 37) стари војник, рат-ник, 38) мушко име, 39) љуљати, зибати, 41) маринац, 42) фаб-рика за прераду лана, 45) дозивати, 46) худ, 52) вилинска кра-љица из енглеске митологије, 54) запребачка глумица (Карић).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА:

ВОДОРАВНО: 1) сок, 4) Планк, 7) Спа, 10) Итака, к, 11) ирвас, 12) дон, 13) Зоран, 16) ага, м, 17) Пинокио, о, 18) кат, 20) Нипон, 21) оде, 23) анал, 25) лов, 26) окер, т, 27) век, љ, 29) прт, м, 30) Авенир, 31) демони, р, 32) РТТ, њ, 34) кап, т, 35) куна, 37) ким, 39) роса, 41) Ана, 42) силос, 44) Деж, и, 45) атрибут, р, 46) Ика, 48) рибар, 49) Иво, 51) марке, а, лешир, 53) ета, 54) сорта, 55) Ецо.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић.
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живорад Стојановић, технички уредник Вла-динир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тромесечна 44,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тромесечна 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Бео-град на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

О МЛАДИМА У НОБ ЗА МЛАДЕ О НОБ

Књига ПРИЧЕ ИЗ НОБ представља збирку најлепших кратких прича за младе са тематиком из народноослободилачке борбе. Аутори су, између осталих, Мира Алечковић, Франце Бевк, Десанка Максимовић, Тоне Селишкар, Бранко Ћопић. Збирку су припремили уредници пет издавачких кућа. Ове приче са пуно топлоте пружају младом читаоцу слику о једном херојском времену, о људима који су чиста срца понети идеалом слободе постављали темеље срећнијег и безбрижнијег живота у социјалистичком друштву. Илустровање књиге поверено је групи од десет сликара из Београда, Загреба, Љубљане и Скопља који су дали изузетна ликовна решења за поједине приче, а то доприноси формирању укуса младих читалаца.

Књига је штампана ћирилицом у тврдом повезу са вишебојним корицама. Цена књиге је 80.— динара.

Књига се може купити за готово и на отплату. КУПЦИ ЗА ГОТОВО ДОБИЈАЈУ КЊИГУ ЗА СВЕГА 60.— НД.

Купци на отплату врше уплату у две месечне рате по 40.— НД.

ПОРУЧЕНИЦА

ИП „ВУК КАРАЏИЋ“, 11000 Београд, Краљевића Марка 9
Овим неопозива купујем књигу ПРИЧЕ ИЗ НОБ, по цени од 80.— динара,
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној цени од 60.— динара
(плаћање поштару приликом пријема књиге).

НА ОТПЛАТУ — по цени од 80.— динара у две месечне рате по 40.— динара.

Име и презиме _____

Место и поштански број _____

Улица и број _____

Радна организација _____

Овера о запослењу _____

Купац _____

(печат и потпис овлашћеног лица)

(потпис и бр. л. к.)

ПОШТИНИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ИПАК СЕ ОКРЕЋЕ!

Кажу ми, молим те, којим поводом је Галилео Галилеј рекао своју чувену крилатицу: „Ипак се окреће“!

Снежана Стошић,
Котез

Кретање небеских тела које је Галилео Галилеј успео да открије помоћу свог телескопа било је у супротности са учењем Светог писма и због тога му је Инквизиција забранила да јавно износи своје мишљење о Сунчевом систему. Галилеј је ћутао пуних шеснаест година, а тада је објавио 1632. године дело „Разговор о два главна система“ — Птоломејевом и Копер-

никовом. Књига је одмах забрањена и Галилеју је наређено да одмах дође у Рим. Тешко оболео, већ стар, Галилеј је после четворомесечног испитивања и претњи мучењем морао да се одрекне својих научних убеђења. Попустио је под притиском и претњама Ватикана и „признао“ да Земља стоји непокретна у простору. Када су мучитељи мислили да су га сломили, он је тихим гласом рекао: „Ипак се окреће!“ Временом је то постала крилатица и употребљава се као пример за нечију упорност и постојаност.

ПРИЈЕМНИ ИСПИТ ОБАВЕЗАН

Завршавају нижу музичку школу и волео бих да наставим школовање у средњој музичкој школи. Молим те да ми кажеш где се у Београду налазе ове школе и как-

ви су услови за упис. Да ли је пријемни испит обавезан?

Светлана Симоновић,
Шид

Тренутно у Београду постоје три средње музичке школе, а у изгледу је отварање још једне. Музичка школа „Станковић“ налази се

у Улици кнеза Милоша 1, „Мокрањца“ у Пролетерских бригада 8 и „Јосип Славенски“ у Маршала Тита 50.

Током маја све школе ће објавити конкурсе са условима за упис. У средњим музичким школама постоје два одсека: теоријски, за будуће наставнике, и вокално-инструментални. Пријемни испит је обавезан за све ученике, изузев оних који су последњу годину ниже музичке школе завршили са одличним успехом и сада у истој школи желе да наставе.

За теоријски одсек пријемни испит се састоји из провере теоретског знања (теорија музике и солфеџа), а за вокално-инструментални одсек треба припремити изабрани програм из завршне године. Услов за теоријски одсек су завршене две године клавира или четири хармонике, заправо основно познавање инструмената и технике свирања, а за вокално-инструментални одсек: потпуна нижа музичка школа.

ЧИМЕ СЕ НЕКАД ПИСАЛО?

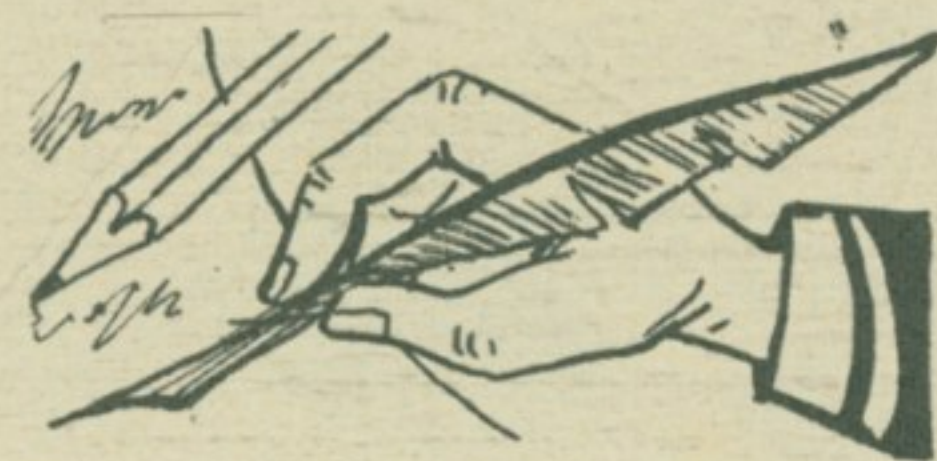
Често док држим оловку помислим: чиме су људи писали пре него што су измислили ову корисну стварицу. Молим те кажи ми.

Милена Дураковић,
Ниш

Најстарији предак оловке је свакако шиљати камен којим су се људи служили када су по зидовима пећина цртали прве слике. Касније је прибор за писање обогаћен. Писало се зашиљеним дрветом, металом, коском, гушћим пером, зависно од тога на чему се писало.

Стари Грци су открили да олово оставља тамносив траг када се њиме превлачи по светлој подлози.

Оловка која одговара данашњој потиче из 1800. године. Француз Конте и Аустријанац Хартмут у исто време су открили да графит треба мешати са чистом глином јер

се тако добија одређена мекоћа. Тако је почело, да бисмо данас имали на десетине врста оловака различите мекоће и боје.

ЧИСТОЋА ИЗ ПЕПЕЛА

Молим те да ми објасниш како је пронађен сапун и да ли се одавно зна за њега.

Милица Јефтић,
Приштина

Сапун, без кога се не може данас замислити одржавање чистоће, пронађен је захваљујући старом обичају приношења жртава боговима. Животиње које су клане и печене на жртвеницима обично су биле крупне и угојене. Маст која се топила приликом печења капала је и мешала се са пепелом на огњишту. Један жрец (свештеник) случајно је открио да се том масом,

која је доцније добила име сапун, лако скида прљавштину с руку. То је претеча данашњег сапуна. Још не тако давно, то вероватно памти твоја мама, сапун се кувао

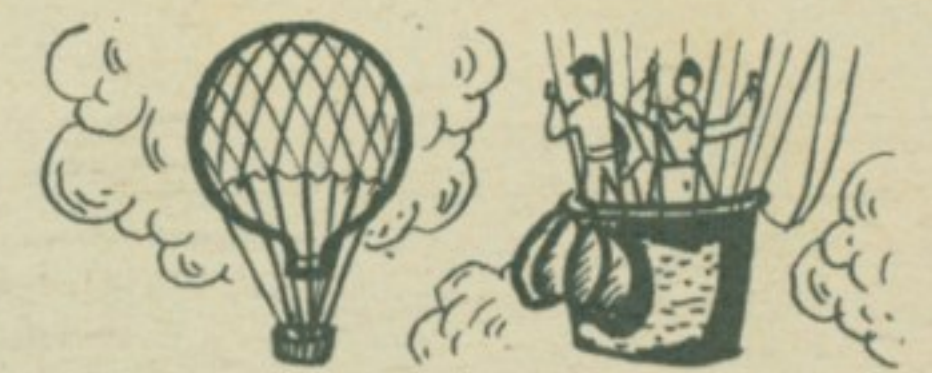
по кућама од остатака масноће и додатком цеђи или соде. Укувана маса сипала се у дрвена корита и остављала да се стегне, а онда секла у комаде.

ПЕТАО У ВАСИОНИ!

Реци ми, молим те, ко су били први живи путници који су се винули у небо и када је то било?

Мирјана Пешкић,
Врање

Прва лопта напуњена топлим ваздухом полетела је у васиону 5. јуна 1783. године. То је било дело браће Монголфје — Француза. Месец и по дана касније у Паризу се пред одушевљеном масом света подигао први балон професора Шарла. Само неколико дана касније први живи путници: петао, ован и пловка винули су се у небо. Док су се ован и пловка понашали веома дисциплиновано, петао се у једном тренутку препао и повредио крила. Ову „несрећу“ ис-

користили су противници летења као доказ да је то опасно и да ову „лудорију“ треба забранити. Али, без успеха. Људи нису обраћали пажњу на незнатну повреду плашљивог петла него су се охрабрили што се мала менаџерија срећно вратила на земљу. Само неколико месеци касније, 24. новембра 1783. године, два храбра путника — маркиз Д'Арлан и Пилатр де Розје, ушла су у корпу од врбовог прућа привезану за надувану лопту. Њихов лет је трајао 25 минута и срећно се завршио. Не зна се колико су успели високо да се подигну, али постали су славни. Све више људи почело је да се интересује за лет. Проналазач гасног балона професор Шарл са својим механичарем Робертом успешно је запловио ваздушним океаном и попео се на висину од 346 метара.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ — научите сами лако и брзо из књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ“.

Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручujete 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

